

ଏସିଆର ନିହିତା ଗଜକଳ୍ୟା

ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ମନମୋହନ ମିଶ୍ର

ପ୍ରକାଶକ—ବାଣୀବିକାଶ ମନ୍ଦିର

ବାଲୁବଜାର

କଟକ-୨

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ପୁସ୍ତକ ଭଣ୍ଡାର

ବାଲୁବଜାର

କଟକ-୨

ମୁଦ୍ରାକର—ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ପ୍ରେସ

ଜଗନ୍ନାଥ ବଜ୍ଞିଭ

କଟକ-୧

ଜାନୁୟାରୀ, ୧୯୫୭

ଦଶ ଅଣା

ଭୂମିକା

ମନେ ହୁଏ “ଏସିଆର ନିନ୍ଦା ଶଳକନା” ବର୍ତ୍ତମାନ ନିନ୍ଦରୁ ଚିହ୍ନି ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତା’ର ବିରସ ଏବଂ କରୁଣା ମୁଖ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଗନ୍ଧ ବର୍ଷ ଜୁନ୍ ମାସ । ଏହାର ପରେ ପରେ ଜଳନା ଶତାବ୍ଦୀର ନିନ୍ଦାରୁ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ଜାଗରଣରେ ସୋଭିଏଟ ଦେଶର ଦୁଇ ଜଣ ମହାନ ମିତ୍ରୀ ଯାହାଙ୍କର ଭୂମିକା ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ମାର୍ଶାଲ ବୁଲ୍‌ଗାନିନ ଏବଂ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୁଶେଭଙ୍କର କାବୁଲ ମୁମ୍ବାଇ ପରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରେ ଭାଙ୍ଗିବା ନାହିଁ । ଦିଶ ସାରା ବସ୍ତ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଯାତାୟାତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଯୋଜନା ନିଅଯାଇଛି । ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆରୁ ବହୁ ଓଜନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସୋଭିଏଟ ସୀମାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବେଲଗାଡ଼ରେ ଅସି ଅତି ଗିରଫକର୍ତ୍ତା ଉପରେ ଓଜନଦାର ଶୁଭରେ ବୁଝା ହୋଇ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ।

ତେଣୁ ଉଦ୍‌ବିଷ୍ଣୁତରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ କଥା ଲେଖିଲାବେଳେ ତାକୁ କେହି ‘ହତଭାଗିନୀ’ ବା ‘ନିନ୍ଦା’ ବୋଲି ଲେଖିବାକୁ ସାହସ କରିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ମୋର ଏହି କବିତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିରୋନାମାର ପଛେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଉ ତଥାପି ଏସିଆର ଏହି ପୁରାଣ ଗାନ୍ଧାର ଦେଶ ଜାଗ୍ରତ ଓ ମହାଯାନ ହେଉ ଏହା ମୁଁ ନିଜେ କାମନା କରୁଛି ।

ଲେଖକ

ଏସିଆର ନିନ୍ଦିତା ଗୁଜକନ୍ୟା

ଏକ

ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଲୁଟିଥାଏ । ଘଣ୍ଟାକେ ଶବ୍ଦ ଅଛି ମାରିଲୁ ।
କେତେ ପକ୍ଷରେ ଭ୍ରମର ସୀମାନ୍ତ ଅମେ ଗୁଡ଼ିଆଇଁ । ଅମୃତସର
ବିମାନବାଟିରେ ଅମର ଗୁଡ଼ପଥ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଚେକ୍ ହୋଇ ପାରିଥାଏ ।
ଲହୋର ଉପରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ପହଞ୍ଚିବାପାଏ ମୋର ସଙ୍ଗୀମାନେ
ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ଲହୋରର ବାସିନ୍ଦା
ଥିଲେ । ଅଜକୁ ଦଶଟା ବର୍ଷ ତଳେ ଏହି ଲହୋର ଥିଲା ଭ୍ରମର
ଲୁଟିଭୂମି । ଏହି ଲହୋରରେ ମୋର ସଙ୍ଗୀକ ଭିତରୁ ଦୁଇ ଜଣ
ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ଆସିଆର ଜନ୍ମଭୂମିକୁ ବୁଝି ସେମାନେ ଅଖିରୁ
ଅଶ୍ରୁ ତାଳିଲେ ।

ଲହୋର ଅତି ସୁନ୍ଦର ସହର । ଅକାଶରୁ ଦେଖଯାଉଥାଏ
ତାହା ଗୋଟାଏ ବର୍ଗତ୍ରୟ ପରି । ପଞ୍ଜାବର ପଞ୍ଚନଦୀର ଧାର ଭିତରେ
ଏହି ଶୁକ୍ଳ ଯୌବନକୁ ସେଦିନ ଅକାଶରୁ ଅନାଇଁ ଦେଲୁ ।

ଉପରେ ଅମର ଉଡ଼ାଜାହାଜର ବିଦ୍ୟୋଷିତ ଗର୍ଜନ, ତଳେ
ଗୁହଁଲି ଶୁଷ୍ଟ ଟାଙ୍ଗର ଭୂମି । ଗେରୁଆ ପାହାଡ଼ ଏବଂ ଗେରୁଆ ପାହାଡ଼
ତଳେ ଗୋଟାଏ ଗଭୀର ଉପତ୍ୟକା ଏବଂ ତା'ପରେ ପାହାଡ଼ ।

ଉଡ଼ାଜାହାଜର ପରତ୍ୟାଗାତ୍ର ଟିକିଏ କଅଁ ଏବଂ କେତେଗୁଡ଼ି
କିପୁଟ ଅଖି ମୋ ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ଗୋଟିଏ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ

ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମୋତେ କର୍ମର ଶ୍ରେୟ ପ୍ରାପ୍ତିର
କର୍ମ ବଢ଼ାଇ ଦେଇସାର ଶକ୍ତି ଏ କାଗଜ ଦେଲେ ।

କାଗଜଟି ହେଉଛି ଉଡ଼ାଜାହାଜର ବୁଲେଟିନ୍ । ସେଥିରେ
ଲେଖା ହୋଇଥିଲା, “ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଭେର ହଜାର
ଅଠ ଶହ ଫୁଟ ଡାଙ୍ଗିତ ସୁଲେମାନ ପାହାଡ଼କୁ ପାର ହେଉଛୁ । ଅମର
ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଘଣ୍ଟାରେ ଏକ ଶତ ଅଗ୍ନି ମାଇଲ ଗତିରେ ଛୁଟିଛି ।
ବାଁ ପଟେ ଅମର ଡାଙ୍ଗିତ ସୁଲେମାନ । ପାଗ ଅତି ଚମତ୍କାର
ରହିଛି ।”

ଉଡ଼ାଜାହାଜର କାଗଜାଡ଼ଦାଅ ଝରକା ତଳକୁ ଚାହିଁଲି ।
ତଳେ ଖାଲି ଗେରୁଆ ପାହାଡ଼ । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପାହାଡ଼ର ପାହାଚ—
ପେପର କୌଣସି ବିରାଟ ରାସସ ସ୍ପର୍ଶକୁ ଯିବାକୁ ବାଟ ତଥର
କରୁଛି । ଗୋଟାଏ ପାହାଚ ଉପରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଚଢ଼ି ଉପରକୁ
ଉଠିଲେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ପାହାଚ ପଡ଼େ । କିଛି କାଳପରେ ଗୋଟାଏ
ପାହାଡ଼ର ବନ୍ଦଗାଳା ଲତରେ ଏକ କ୍ଳାନ୍ତ ପକ୍ଷିଣୀ ପରି ଅମର
ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଚୁମ୍ବରବାକୁ ଲାଗିଲା । ତଳେ ଯେଉଁଠି ପାହାଡ଼ର
ପାହାଚକୁ ଆଉ ପାହାଡ଼ ଛୁଡ଼ୁଛି ସେଇଠି ବହୁ ଯାଇଛି ଗୋଟିଏ
ନଦୀ କିନ୍ତୁ ତାହା ପାଣିର ନଦୀ ନୁହେଁ, ଗେରୁଆ ଗେଙ୍ଗୁଟିର ନଦୀ ।
କେଉଁ ଶୀତଦାନ ପରେ ହୁଏତ ଏଇଠି କେତେବେଳେ ଜଳର
ପ୍ରଖର ସୁରଧାର ବହିଥିବ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସବୁ ଶୁଖିଯାଇଛି ।

କେଉଁଠି ହେଲେ ଟିକିଏ ଶ୍ୟାମଲିମା ଥାଆନ୍ତା, ଥାଆନ୍ତା
ଟିକିଏ ହେଲେ ଶୁଭ୍ରତା ! କେଉଁଠି ହେଲେ ଶକ୍ତି ଏ ମନୁଷ୍ୟର
ଅବାସ ଥାଆନ୍ତା । ପର୍ବୀର କାକଲି କେଉଁଠି ଶୁଭ୍ରଥାଆନ୍ତା ! ସବୁ
ନିଷ୍ଠୁର, ଗମ୍ଭୀର ।

କିନ୍ତୁ ଉଡ଼ାଜାହାଜରୁ ହୁଏତ ଦୃଶ୍ୟ ନ ଥିବ । ଏହି ହୁଏତ କେଉଁଠି କାଠରେ ଶିଉଳି ଲଗିଲାପରି ଶ୍ୟାମଳ ବୃକ୍ଷଲତା ଲଗି ଯାଇଥିବେ । କେଉଁଠି ହୁଏତ ମରୁସ୍ଥାନରର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଝଟିର କାଗଜରୁ ଖଜୁରା ଛେତଳେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିବେ ।

ତଥାପି ଯେତେ ଦୂରରେ ଥିଲେ ବି ମାଟି ଅଭିଆଶ ଉଦରେ ଏତେ ସମ୍ପର୍କ ଯେ ତୁମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣାପଡ଼ିବ ତୁମେ ମନୁଷ୍ୟର ବସତିରେ ଅସି ପହଞ୍ଚିଛ । ଉଡ଼ାଜାହାଜର ପ୍ରବଳ ଗୁଞ୍ଜନ ଅପସା ଜନବସତିର ବିପୁଳ ଭାଷା ଯେତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ବି କାନରେ ବାଜିବ । ତଳେ ମଧୁର ଜଳରାଶି ଥିଲେ ତୁମର ଅଖି ନିଶ୍ଚୟ ସେଠାରେ ପଡ଼ିବ । ଯେପରି ଜୀବନ ସହିତ ଜୀଅନ୍ତା ଦେହର ରକ୍ତସ୍ରାବ ଏବଂ ଧମନୀ ସହିତ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଅକୁହା, ଭ୍ରଷାନ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି ।

ମୁଁ ନିଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିଛି । ହଠାତ୍ ଉଠି ବସିଲି । କେହି ମୋତେ ଉଠାଇ ନାହିଁ ଏକଥା ନିଶ୍ଚିତ । ମନେ ହେଲା ଗୋଟାଏ ପରବର୍ତ୍ତନ କିଛି ହୋଇଛି । ଗୁହଁଲି, ତଳେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ ଗହ୍ବର ଯେପରି ପାତାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାହାର ଯାଇଛି ଏବଂ ଗୁରୁପଟ୍ଟ ତାର ଅତଟ୍ଟ ପବନ । ସବୁ ଗେରୁଆ, ସବୁ ବାଦାମୀ । ଅତଟ୍ଟ ଏପରି ଉତ୍ସୁକ ଯେ ପାତାଳରୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସିବା ଭଳି ସେହି ଗହ୍ବରରୁ ସେହି ପାହାଡ଼କୁ ଉଠିବା ଏକାବେଳକେ ଅସମ୍ଭବ । ମନୁଷ୍ୟର ପାଦ ଏହି ସୃଷ୍ଟିକାଳୁ ପଡ଼ିଥିବା ସନ୍ଦେହ । ସେହି ଅତଟ୍ଟ ପାହାଡ଼ର ସେପାଖେ ଉଦରେ ଧଳା ଧଳା ଏକମହଲ ଘର ପରି ଦେଖାଯାଉଛି । ଦଶଟା ବେଳର ଶୁଭ୍ର ଖରା ତେଜରେ ଝଟିକି ଉଠୁଛି ସେହି ଧଳା ଧଳା କୋଠା । ମୁଁ ଘଣ୍ଟାକୁ ଗୁହଁଲି । କାହାଲ ପାଖ ହୋଇ ଆସୁଥିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଏହି

ଧଳା ଧଳା ଏକମହଲ ଘର ନିଶ୍ଚୟ ଅପଗ'ନିସ୍ଥାନର ରାଜଧାନୀ
କାରୁଲ ।

ଅଖିରୁ ନିଦ ଛାଡ଼ି ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ବୋଧହୁଏ
ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି ପଶିରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ମୁଁ
ଯାଉଛି । ତଳେ ପାତାଳ । ଘୋଡ଼ାର ଖୁବ୍ ଚଢ଼ବାଳରେ ଉଡ଼ୁଛି ।
ଆଜି ଫେରି ଦୂରରେ ସେଇ ବୃକ୍ଷସୀର ଦୁର୍ଗ ଘରେ ବନ୍ଦୀଶାଳରେ
ଅଛି ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜର । ତାହାର ଭିତରେ ଶୋଇଛି ଏସିଆର
ନିନ୍ଦା ରାଜକନ୍ୟା..... ।

ଯଦି ସ୍ୱପ୍ନ ନ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି ତେବେ ହିନ୍ଦୁକୁଶ ପାହାଡ଼ର
ଛୁପାଇକଣ୍ଡକୁ ଦେଖି ମୁଁ ସୌଧମାଳାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ନ ଥାନ୍ତି ।
କାରଣ ଯେଉଁ ସୌଧମାଳାର ସ୍ୱପ୍ନ ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି, ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ
ଗୁଲିବାର ବାଟ ନାହିଁ । ଜେବଳ ଅଛି ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ତା'ର
ଉପକୁ ଅନୁଭବ କରିଯିବାର ଅଧିକାର । ଆଉ ଅଛି ଗୋଟିଏ ଯାନ
—ସିଏ ଅପଣାର ମନପବନଯାନ । କଲ୍ୟାଣରେ ତା'ର 'ସାଧୁ'
କଥର ହୁଏ । ସ୍ୱପ୍ନର ଚଷମା ଆଖିରେ ପିନ୍ଧିବାକୁ ପଡ଼େ...ତେବେ
ଏଇଟା କି କାରୁଲ ନୁହେଁ । କାରୁଲ କାହିଁ ?

ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ମୁଁ ଅପଲବନେନ୍ଦ୍ରରେ ଦୂର
ଚଢ଼ବାଳକୁ ଚାହିଁଥାଏ । ଆମର ଧାନଗହ୍ମରରେ ଠିଆ ହୋଇ ବା
ସୁସ୍ଥ ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଅନାଦି ଚଢ଼ବାଳକୁ ଦେଖିଲା ପରି ଏ ଚଢ଼ବାଳ
ନୁହେଁ । ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଗେରୁଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଧଳା ପଗଡ଼ିପିନ୍ଧା ପାହାଡ଼ର
ପାତର । ବହୁ ଦୂରରେ ସେହି ପାହାଡ଼ ; କିନ୍ତୁ ଯେପରି ଦେଖା
ଯାଉଥାଏ ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ପାଇବ ।

ଉଡ଼ାଜାହାଜ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା । ତଳେ ଶାଗୁଆ
ନିକଲିତା ଦେଖାଗଲାଣି । ବଗିଚା ଅଡ଼ ତା' ଭିତରେ ପାଣିର ନାଳ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୁମସବୁ ଲୁଙ୍କାମରଚ ଗଛପରି ଦଣ୍ଡୁଆଅନ୍ତି । ପାଣି ଭିତରେ
ଦୁଡ଼ିରହୁ ବାହାରର କଥା ଶୁଣିଲେ ଯେପରି ଶୁଭେ ସେପରି ଶୁଭୁଆଏ
ନଦରୁ ଉଠିଥିବା ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କର କଥାଭାଷା । ଉଡ଼ାଜାହାଜର
ଚକ ଚୁପିରେ ଲାଗିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଉଡ଼ାଜାହାଜ-ଚଢ଼ାଳି ପାଇଁ ଏହି ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଚକ
ଚୁପିରେ ଲାଗିବା ଏକ ଅବସ୍ଥାବଳୀୟ ଘଟଣା । ଥରେ ଏହା ମୁଁ
ଆଗରୁ ଅମୃତସର ଠାରେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି । ଆଉଥରେ କଲି
ଏଇଠି । ଏହାପରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ମୋର ଦେହଘଷା ହୋଇଯାଇଛି ।
ତେଣୁ ଅନୁଭବ କରିନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଥା । କାରୁଲଠାରୁ
ସୋଭିଏଟ୍ ଦେଶର ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ବାଳାତକ ଯାତାୟତ ହୋଇଥିଲା ।
କେବଳ ଭାରତକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆ ରାଜଧାନୀ
ପ୍ରେଗ୍ ସହରଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର ବିମାନ ଆମକୁ ବୋହୁ
ଆଣିଥିଲା । ସୋଭିଏଟ୍ ଉଡ଼ାଜାହାଜଗୁଡ଼ିକ ଗୁଲିକାମାନେ ଆପଣା
ଆପଣା ଉଡ଼ାଜାହାଜଟିକୁ ଆପଣାର ନିଜ ହାତଘଡ଼ି ଭଳି ବା ନିଜର
ସନ୍ତାନଭଳି ଚଳାନ୍ତି । ତେଣୁ ମାଟି ଛୁଇଁଲା ବେଳେ ଉଡ଼ାଜାହାଜକୁ
କିଛି କଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଏହି ମାଟି ଛୁଇଁବାର ଖାତ୍ର ବେଦନା ଥରେ ଅନୁଭବ
କରିବାର କଥା । ଉଡ଼ାଜାହାଜ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଲାବେଳେ ଯେପରି
ମନେ ହୁଏ ବୁକୁର କଲିଜାରେ କେହି ପିନ୍ କଣ୍ଟା ଫୋଡ଼ି ଦେଉଛି ।
ସମସ୍ତ ମସ୍ତିଷ୍କ ଅବଶ ହୋଇଥାଏ । ଆଖିରେ ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ
ଦେଖାଯାଏ । ଆଉ ଘିର ନିଶ୍ଚଳ ଭାବ ଆସିଯାଏ । କାପଡ଼େ

ଯେତେବେଳେ ଚକ ଢଳେ ଲାଗେ, ସେତେବେଳେ ମନେ ହୁଏ ଗୋଟାଏ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶଳାକା ଦେହର କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମଭାଗରେ ଝଙ୍କାର ଡାକୁଛି । ସେ ବେଦନା ଅସହ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଉପାପି ଅଭ୍ୟାସରେ ସେଭଳି ବେଦନା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଏବେ ବି ପ୍ରାଣ ଘାରୁଛି । ମାଟିରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଶିଶୁକୁ ବୋଧହୁଏ ଏଭଳି ବେଦନା ସହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଲାବେଳର ପିଲା ବେଦନା ତ ମନେ ନାହିଁ । କେଣୁ ଏହି ବେଦନାଟା ଅନୁଭବ କରିବା ଉଚିତ ।

ଦୁଇ

ଭଣ୍ଡା ପିଣ୍ଡାରେ ଗୁଡ଼ଏ ଚଉକ ପଡ଼ିଥାଏ । ଲମ୍ବ ଏକ ସାହାଲ ଏକ ମହଲ ଘର । କାବୁଲ ବିମାନଘାଟି L ଡିନି ପାଖରେ, ମୁଲି ଗରପର ବିରସ୍ତାଣ ପିନ୍ଧି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛି ହୁମୁକୁଶ ପବନମାଳା । ତଳେ ଏପ୍ରଶସ୍ତ କାବୁଲ ଉପଭ୍ୟକା । ଏଇଠି କାବୁଲ ନଦୀ ବୋହି ଯାଇଛି । ହୁମୁକୁଶର ଗଳିତ ଛୁଷାର ଯୋଗୁଁ ଏହି ନଦୀରେ ଶବ୍ଦଦଳନ ପାଣି ଥାଏ । ଶୀତଦିନେ ବରଫ ଶେଯରେ ନଦୀ ଶୋଇଥାଏ । ପୁଣି ଭଠେ ବସନ୍ତ ଆସିଲେ ।

ଭାରତଠାରୁ କାବୁଲର ଘଣ୍ଟା ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟା ପଛରେ । ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କ ଘଣ୍ଟାରେ ଏଗାରଟା ବାଜିଲା ବେଳକୁ କାବୁଲରେ ଦଶଟା ବାଜିଥାଏ । ଅମ୍ବୁମାନେ ଭଞ୍ଜାଜାହାଜର ସିଡ଼ରୁ ଖୁଲାଇ କାବୁଲ ବିମାନଘାଟିର ବୈଠକଶାଳାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ ପ୍ରଶସ୍ତ ଘର । କାନ୍ଥକୁ ଲାଗି ସୋଫା ଏବଂ କାଠର କୁସନଦିଆ ଚଉକ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଅନେକଗୁଡ଼ଏ ଖବରକାଗଜ ଇଂରାଜି, ଫରାସୀ, ରୁଷିୟ ଏବଂ କେତେଗୁଡ଼ଏ ବୋଧହୁଏ ପାର୍ସୀ ଭାଷାରେ ଲେଖା । କାନ୍ଥରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଶାହାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଡେଲିକେଟ ବା ଫଟୋ (କେଉଁଟା ଠିକ୍ ମନେ ନାହିଁ) ।

ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ବିମାନଘାଟିର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦେଖି ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ବିଚିତ୍ର ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ କଥା ତ ଅମେ ଗୁଞ୍ଜି ନ ଥାଉଁ । ସେମାନେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଇଂରାଜି କହୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁହଁ କପାଳଠାରୁ ଚରୁକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବାଳିଆ । ଏ କାନଠାରୁ ସେ କାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓସାର କମ୍ । ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ବହୁକାଳର ମୁଖା ରହିଲା ପରି

ମୁହଁଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଯାଏ । ଅଖିଗୁଡ଼ିକ କାରୁଲି ନଦୀର ନୀଳ ପାଣିର
ଧାର ଭଳି ନୀଳ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଟୋପି । ଖସୁର
ଘୋଡ଼ାଜବା ଭଳି ଟୋପି ନୁହଁ—ସେପରି ଟୋପି ଅମେ ପତର
ସମ୍ବଳିତ ବା ଝାଲୁନବାଦରେ ଦେଖିଥିଲୁ । ଏ ଟୋପିଗୁଡ଼ିକ
ଅନେକାଂଶରେ ଭାରତର ମରହଟ୍ଟାଙ୍କ ଟୋପି ପରି । ଅବଶ୍ୟ
ସେମାନଙ୍କର ଟୋପି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଗୋଳାଅ, ଅଧିକ ଟାଉଟ ।
ଦେହରେ ସୁନ୍ଦରୀୟ ପୋଷାକ । କେତେକଙ୍କ ବେକରେ ଟାଇ ଅଛି,
ଅନ୍ଧ କେତେକଙ୍କର ନାହିଁ ।

ଏମାନେ କେବେ ନିସିବାର ମୁଁ କଲ୍ଲନା କରିପାରୁ ନାହିଁ ।
ଅନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କଲ୍ଲବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ଖାଲି ଖେଳି ଦିଅନ୍ତି ।
ରାଜା, ନମ୍ରତା ଏବଂ ଅତିଥି ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଅଭାବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
କିପରି ଏକ ଗୁମାସ୍ତା ବ୍ୟାଧି ସେପରି ଏମାନଙ୍କୁ ଘେନି ରହିଛି । ସେପରି
ଏକ ହତଭାଗ୍ୟ ଦେଶରେ ସେମାନେ ଅଭାବନୀୟ ସୁଯୋଗ ପାଇଛନ୍ତି
କିନ୍ତୁ ତାର ଉପଯୋଗ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେପରି ସେମାନଙ୍କର
ହୃଦୟରେ କେଉଁ ପୁରୁଣା ଯୁଗର ଅଭାବ ଉଦ୍‌ଘାସ ସେମାନେ ସଙ୍ଗାଳି
କରି ରଖିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଅଗରେ ରହିଯାଉଛି; କିନ୍ତୁ
ଭୁଲି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେପରି ସଙ୍କୋଚ ଏବଂ ସନ୍ତ୍ରାସ ସବୁ ଦେଖାଯାଏ
ଘେନି ଯାଇଛି ।

ଅଫଗାନିସ୍ତାନ ବିଷୟରେ ସେତେବେଳେ ମୋର ଧାରଣା
କେବଳ ଭୁଗୋଳ ଚିହ୍ନ । ଅନ୍ଧ ମୋଗଲ ଅଭିଯାତ୍ରିଙ୍କର ଉଦ୍‌ଘାସକୁ
ଉଦ୍‌ଘାସୀୟମାନେ ଅସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଫଗାନିସ୍ତାନ ଭାରତର ମୁଖ୍ୟ
ପ୍ରବେଶ ଦ୍ଵାର ଥିଲା । ଏହାର ଭିତର ଦେଇ ରଣଧାର ବାହୁ ଜୟ ଗାନ
ଗାଉ ଉନ୍ମାଦ କଲବର କରି ବହୁ ଅଭିଯାନର ଲହରୀ 'ଭାରତର

ସମସ୍ତ ସମୟରେ କମଳ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ଏବଂ ବହୁକାଳ ପରେ
ବେଘର ମିଶି ଯାଇଥିଲା ।

କଟକ-ସ୍ଥର ରେଲଗ୍ରାମରେ ଜଟଣୀ ଶ୍ରେଣୀରେ ଦେଖିଥିଲି
ଲେଖା ଚିହ୍ନରୁ ଇଂରେଜ ଅଞ୍ଚଳରେ “କାବୁଲି ଭାବେ
ଛାଡ଼ି” । ଏବଂ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ରେଲପଥର ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଞ୍ଚଳରେ
କଳା ଅଞ୍ଚଳରେ ବା ଅଲକାଭାବରେ ଲେଖା ସେହି
ରଖାଯିବା ପ୍ରଗତିର ଉପାଦାନ ଦେବାଳୟରେ
ଅଥବା ମୁନାଫିରଖାନାର କାନ୍ଥବାଡ଼ରେ ଦେଖିବାକୁ ପାରିବେ ।
ଜଟଣୀରେ କାବୁଲିଙ୍କର କି ଦୌରାସ୍ତ୍ର ଡାହାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁଁ
ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି ଅନ୍ଦୋଳନ
ବା ଚଳଣି ପଡ଼ିଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ତଥାପି ଅଦୈର୍ଘ୍ୟ
ଭାବରେ କାହିଁକି ମୋର ମନେପଡ଼ିଲା “**Quit Kabuli**”—
“କାବୁଲି ଭାବେ ଛାଡ଼ି” ।

ଜୁନ୍ ମାସ ଡାହାଣରେ ମୁଁ କଟକ ଛାଡ଼ିଥିଲି । ତାର ତଳ ଦିନ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା—ଗୋଟାଏ ଶାନ୍ତ ସଭ୍ୟରେ କହିବାକୁ
ସେ ଦିନ କଟକର ଗରମ ବୋଧହୁଏ ସବୁଠାରୁ ବେଶି । ଉତ୍ତପ
୧୧୪ ଉଗ୍ରୀ ହୋଇଥାଏ । ବାଟରେ ବସରେ ଫେରିଲାବେଳେ ଜଣେ
କାବୁଲି ମୋର ପାଖ ସିଟ୍ରେ ବସିଥିଲେ । ମୋଟର ବସରେ ମୋର
କୌଣସି ମୁହଁଚିହ୍ନା ବହୁଳ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଆସନ ବିଦେଶୀୟ
କଥା ପଡ଼ିଥାଏ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ କହିଥିଲି ମୁଁ କାବୁଲି ବାଟରେ
ଯାଉଛି ।

ଗୁଲୋଲ ପାର ହୋଇ ସାଲେପୁର ଅଞ୍ଚଳ ଆମର ବସ ଫିମେଲ
ଫିମେଲ ଗୁଲିଆଏ କମ୍ ସେଗୀ ପରି । କେଉଁଠି ଟିକିଏ ଭଲ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ

ପଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡେଦୂର ଖୁବ୍ ଦୂରଗତରେ ଚାଲିଯାଏ । ତ'ପରେ ପୁଣି ସେହି ସମୁଦ୍ର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଲା ଭଳି ଏପଟ ସେପଟ ଝୁଲୁ । ଏଥିରେ ମୋତେ ନିଦ ଲାଗିଗଲା । ଅଜାଣତରେ ମୁଁ ଉକ୍ତ ବାଟକାୟା କାବୁଲିଙ୍କର ଦେହରେ ପିଟି ହୋଇଗଲି ।

କାବୁଲି ଜଣକ ପେପର ଏହି ଡେଇଁ ଉଠିଥିଲେ । ମୁଁ ଅତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟରେ ତାଙ୍କୁ “ମାପ୍ କଲିସ୍” କହି ଗୋଟେର ପୋଟେଇ ହୋଇ ବସିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ନଚ୍ଛେଡ଼ିବନା । ମୋତେ ଶକ୍ତି ଏ ପାନ ଆପଣା ଡବାରୁ କାଢ଼ିକରି ଦେଲେ । ସେଥିରେ କି ମସଲା ପକାଇଥିଲେ ତାହା ମୋର ଗୋର ନାହିଁ । ପାନ ଶକ୍ତିରେ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଏବଂ ଅଖି କାନରେ ଗୋଟାଏ ଡାବୁ ଉଠିବା ଖେଳିଗଲା । ମୁଁ ଚେଙ୍ଗା ହୋଇଗଲି ।

ସେ ବୁଝିପାରିଥିଲେ ମୁଁ କାବୁଲି ବାଟରେ ଯାଉଛି । ପକେଟରୁ ଶକ୍ତି ଏ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ (ଛଡ଼ପତ୍ର) ବାହାର କଲେ । କାବୁଲିର ସରକାରୀ ଦସ୍ତରର ମୋହର ମରଛି । ମୋତେ କହିଲେ, ଯଦି ମୁଁ କାବୁଲି ବାଟେ ଯାଏଁ ତେବେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବି । ତାଙ୍କ ଘର ଇତାଲିୟ ଦୁଇବାସ ପାଖରେ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ବାବୁ ଏବଂ ଦୁଇଟି ପୁଅ ସନ୍ତାନ ଅଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ପୁଅ ବଡ଼ ହୋଇଛି, ତାର ବାବୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଘରେ ଅଛି । ଏତକ କହି ସେ ତାଙ୍କର ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ଆଉ କେତେଦିନ ଭାରତରେ ରହିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ଅଛି ସେ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଗୁଞ୍ଜିଲେ । ଅଠ ମାସ ଆଉ କେତେ ଦିନ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ ଦେଖି କହିଲି ।

ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ତାଙ୍କର ଠିକଣା ମନେ ମନେ ଦେଖିନେଲି । ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଠିକଣା ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି

ସାସପୋର୍ଟରୁ ମୁଁ ତାହା ଦେଖି ନେଇଛି । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଲା ଯେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ତାଙ୍କର କଥାରେ ଘିଁ ରହିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି ଏବଂ ଅଠ ମାସ ପରେ ତାଙ୍କର ସବୁ କାମ ସରିଲେ ସେ ଫେରିବେ ବୋଲି ଘରେ କହିବି ।

ସେଦିନ ସେହି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗ୍ରୀଷ୍ମରେ ଭାବି ହେଲାବେଳେ ସେହି କାବୁଲି ଦୋସ୍ତ ମହସ୍ନଦଙ୍କର ନାଲ ଅଖିରେଣା ତଳେ ଯେଉଁ ହଜିଲ ସଫାରର ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ତାହା ଏବେ ମଧ୍ୟ ମୋର ମନେ ପଡୁଛି । ତାଙ୍କର ମୁହଁ ମନେ ନାହିଁ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଫଟୋରେ ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଦେଖିଥିଲି ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୋର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ମନର ଗହନ ଭିତରେ କେତେ କେତେ ବେଳେ ଭାସି ଗୁଣି ବୁଡିଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଅପଣା ଦେଶର ଅପଣାର ଆତ୍ମାକୁ ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟର କରୁଣ ବ୍ୟାକୁଳତା ସେଦିନ ସେହି କାବୁଲିଙ୍କର ପ୍ରିୟତ ବାଦାମ ଅନୁଭବ ଚକ୍ଷୁରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ବିହ୍ୱଳିତ ଭାବ କେବେ ମନୁଷ୍ୟ ଭୁଲିପାରେ ? ମୋତେ ମଧ୍ୟ ସେହି କେତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତଯାଏ ସେ ଯେପରି ଗୁହଁଲେ ସେଥିରେ ମୋର ମନେ ହେଲା ମୋର ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ଅପଣାର କଲ୍ଲନାକୁ ହସାରିତ କରି କାବୁଲି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେହି ବସ୍ତ୍ର ଘର୍ଦ୍ଦର, ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଆଉ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଯାହୀଦଲର ଖର ନିଶ୍ୱାସ ଭିତରେ ସେ କେ ମହାହୁତବ ମୂର୍ତ୍ତିପରି ମନେ ହେଲେ ।

ହଠାତ୍ ଅତର୍କିତଭାବରେ ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଥିଲା, “କାବୁଲି,
ଭରତ ଛାଡ଼” । ଏହିମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଟଣୀର କୌଣସି
କୌଣସି ଦୁଃସ୍ଥ ଖାତକ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣର ବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରି ସେହି
ସୋଗାନ କାନୁରେ ଲେଖିଥିବେ । ବିଶ୍ୱନାଥ ମୁଣ୍ଡିଆ ତଳେ

ଜଗଦଳପୁରରେ ଦୁଏତ କାହାର ଘରେ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ବାଳକ ଗୃହି
ବସିଥିବେ ମାସର ଦରମା ପାଇଁ । ଏହି କାବୁଲିଙ୍କର କୌଣସି
ସମାନଧର୍ମୀ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଦିନ ସେହି ଦୁଃସ୍ଥ ରେଲ ଶ୍ରମିକ ଶାଢ଼ୀକୁ
ବାଟରେ ଧରି କହିଥିବ, “ଅସଲ ନେହିଁ ମାଂଗତା, ସୁଧୁ ମାଂଗତା” ।
ଏପରି ସୁଧୁ ଶୁଣି ଶୁଣି ସବୁଜକ ଦରମା ଶୋଷି ହୋଇଯାଇଥିବା
ଏବଂ ହାହାକାର କରିଥିବେ ଘରେ ରୁଗ୍‌ଶା ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ଭୋକିଲା ବାଳକ ।

ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ସେହି କାବୁଲିଙ୍କୁ ଗୃହିଲି । ସେତେବେଳକୁ
ତାଙ୍କର ଆଖି ନିଷ୍ପ୍ରଭ । ଗୋଟାଏ ପେନ୍‌ସିଲ ଧରି ଆପଣା ନୋଟ୍-
ବୁକ୍‌ରେ କୌଣସି ହସାବରେ ଲିଖିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ମୋ
ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତର ମହାନୁଭବତା କେଉଁଆଡ଼େ ଉଭେଇ
ଯାଇଛି । ସେ ଏକାବେଳେକେ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବିକଳ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।
ତାହା ସେ ଅନୁଭବ କଲପରି ଯେପରି ଶକ୍ତି ଗଲେ । କେତେ
କାଳ ପରେ ସେ ବିଦାୟ ନେଇଗଲେ ତାହା ଆଉ ମନେ ନାହିଁ ।

କାବୁଲି ବିମାନ ବନ୍ଦରର ବୈଠକଘରେ ମୋର ମନରେ ସେହି
ସମସ୍ତ କଥା ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଭାସିଲା । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଅନୁଭବ
କରିନେଲି ସେହି କେତେ ସମୟର ସାଥୀ ଆପଣାର ଆଖିର
ଜ୍ୟାମେସରେ କେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଥିବେ । ଏହି ତେବେ ସେହି
କାବୁଲି । ଏହାକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଭାରତର ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳ ଜୀବନରେ ପ୍ରବେଶ
କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଶକ୍ତି ଏ ନୋଟ୍‌ଖାତା ପେନ୍‌ସିଲ ଧରି ଆପଣାର ସୁଧୁ
ଅଦାୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁକୁଶର ବରଫପରି ଅସଲ୍ ଚରନ୍ତନ
ଭାଙ୍ଗିଛି । “ଶାଲ୍ ସୁଧୁ ମାଂଗତା, ଅସଲ୍ ନେହିଁ ମାଂଗତା ।”

ଦିନ

ବିମାନଘଟିର ବୈଠକଶାଳାରେ ସୋଭିଏଟ ଦୂତାବାସର ପ୍ରଥମ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଅସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ବିମାନରୁ ପାଲେଟି ଅଣିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ଦୂତବାସର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ସୋଭିଏଟ ଦୂତାବାସର ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ କର୍ମଚାରୀ ଅସିଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଦୂତାବାସର କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ଭାରତୀୟ ନୁହନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ସାଧାରଣ ଆଫଗାନିସ୍ତାନ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଳି ମନେ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେଭିଏଟ ଦୂତାବାସର ପ୍ରାୟ ୨୧ ବର୍ଷର ନମ୍ର ଏବଂ ଲଜକୁଳା ଯୁବକ ଜଣକ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ବିମାନ ବନ୍ଦରର ବୈଠକଶାଳା ଯାଏ ଅସିଥିଲେ ।

ଅମ ଭିତରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଲିଟୋ ଘୋଷ ରୁଷୀୟ ଭାଷାରେ ପ୍ରବୀଣ । ତେଣୁ ଅନୁମାନକର ଦୋଭ୍ରୀର ପ୍ରୟୋଜନ ହେଲା ନାହିଁ । ସୋଭିଏଟ ଦୂତାବାସର ପ୍ରଥମ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଇଂରାଜି କହିପାରୁ ନ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କଠାରୁ ଅମର ଯାହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇ ଅଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା । ଦକ୍ଷିଣ ଗୁଡ଼ିବାବେଳେ ଅନୁମାନେ ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ଏଥିପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ଭାରତୀୟ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିନିଧି ଦଳ କାବୁଲ ବାଟରେ ଯିବାର ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଅମର ମୋଟ ପ୍ରାୟ ଷଡ଼େ ଜଣ ଭିତରୁ ୨୨ ରୁ ୮୦ ଜଣ ଯାଏ କାବୁଲ ବାଟରେ ଯାଇ ସେଠାରୁ ସୋଭିଏଟ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଯୋଗେ ହେଲସିଙ୍କି ଯିବାପାଇଁ ଅଗରୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇଥିଲା । ବାକି ସମସ୍ତେ ମାମୁଲି ଉଡ଼ା ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ୟୁରୋପ ଦାଃରେ ଯିବାର ଠିକ୍ କରୁଥିଲେ ।

କାବୁଲ ବାଟରେ ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପକ୍ତା ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଭାରତୀୟ ଏୟାରଲାଇନ୍ କରପୋରେସନ୍‌ର ଗୁରୁତ୍ୱ ତାଙ୍କୋଟା ବିମାନ ଅମଳୁ ନେଇ କାବୁଲକୁ ଯିବ । କାରଣ ଅପ୍ରଗତ କାବୁଲର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଘାଟିରେ ବଡ଼ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଓଲଟାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଗୁରୁ ଥରରେ ଅନୁମୋଦନ ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ସୋଭିଏଟ ଭୂମିର ଉଡ଼ାଜାହାଜ କାବୁଲଠାରୁ ଅନୁମୋଦନ ଦେଇ ସୋଭିଏଟ ଦେଶ ଉପରେ ହେଲସିଙ୍ଗି ଯିବା ଲାଗି ଅନୁମୋଦନ ତରଫରୁ ସୋଭିଏଟ ଶାନ୍ତି କମିଟିକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା । ସେମାନେ ସେହି ଅନୁରୋଧ ରଖା କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଅନୁସାରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦନର ପାସପୋର୍ଟରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ଏବଂ ସୋଭିଏଟ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶାୟତାର ଅନୁମତି ଚିହ୍ନିତ କରାଯିବ ।

ସାତ ଭାରିଶରେ ଅମର ପ୍ରଥମ ଦଳରେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଜଣ ମାନ୍ୟ ଯିବାର ଥାଏ । ସେମାନଙ୍କର ନାମ ଧାମ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ । ଭା'ପରେ ଆଠ, ନଅ ଏବଂ ଏକ ଏକାର ଭାରିଶ । ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଥମ ଦଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ୨ ଭାରିଶରେ ଯାଇ ଦକ୍ଷିଣରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେହି ଛଅ ଭାରିଶ ସକାଳେ ସମ୍ଭାଦ ମିଳିଲା ଯେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ପ୍ରଧାନ ସେନାପତିଙ୍କର ଅଦେଶ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରୁ କୌଣସି ପେଟ୍ରୋଲ ବାହାରକୁ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ ଅନୁମୋଦନର ତାଙ୍କୋଟା ବିମାନଗୁଡ଼ିକ ଫେରିବ ପେଟ୍ରୋଲ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରୁ କଣି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଅଉ ତାଙ୍କୋଟା ବିମାନ ମଧ୍ୟ ଅପଣାର ଯିବା ଅସିବା ପେଟ୍ରୋଲ ଭାରତରୁ ନେବାଲାଗି ଭା'ର ଟ୍ୟାଙ୍କିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜଣାଶୁଣା ଯେ ବିମାନର

ଟ୍ୟାକି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟସ୍ଥାନରେ ଯେତେବେଳେ ଟିଣ ବା ପିମ୍ପାଦ୍ରା 'ନେବା'ର ନିୟମ ନାହିଁ । ନେବାରେ ଗୁରୁତର ବିପଦ ଘଟିପାରେ ।

ତେଣୁ ଅନିଚ୍ଛିତତା ଭିତରେ ଆଉ ୨ ଦିନ କାଳ କଟିଲାପରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲୁ ଯେ କାବୁଲ ପଥ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଗୁରୁତର ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସ୍ଥାନମାଧୁର ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଫାଟିଏ ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ପ୍ରାଗ ଏବଂ ଅମରାବତୀମ ହୋଇ ହେଲୁଥିଲେ ଯିବେ ଏବଂ ଆମେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏତେ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚକର ଯାଉ-ପାରିବାର ବଳ ନାହିଁ ସେମାନେ ଦକ୍ଷିଣ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଥରେ ଯାଉଥିବା ମାମୁଲି ଉଡ଼ାଜାହାଜ ସର୍ଭିସରେ କାବୁଲ ଯାଇ ସେଠାରେ ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆୟାସୁର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ଏଣେ ଆମର କାବୁଲ ବାଟରେ ଯିବା ବିପଦରେ ସମୟ ଥିବାରୁ ସୋଭିଏଟ ଭୁମିର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଆସିବା ତ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବ ତେଣୁ ଆମକୁ କେତେଦୂର କାବୁଲରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ କିଏ ଜାଣେ ?

ଏଣେ ଦକ୍ଷିଣ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ବନ୍ଦରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଲେଖିଦେଇ ଆସିଥାଉଁ ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଫଗାନିସ୍ଥାନରେ ବେଶି ଦିନ ରହିବୁ ନାହିଁ । ଖାଲି ଗନ୍ଧବାଟରେ ଚଢ଼ିଘର ଭଳି ଆମେ କାବୁଲରେ ରହିବୁଁ । କାରଣ ତାହା ନ ଲେଖିଥିଲେ ସେମାନେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ୫୦ ଟଙ୍କାରୁ ବେଶି ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଛାଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତେ । ଅଥଚ ଆମ୍ଭେମାନେ ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ସେତକ ନେଇ ପାରିବାର କଥା ଦୁଇ ଶହ ସତୁର ଟଙ୍କା ହେବ ସେତକ ନେଇଥିଲୁ । ଭାରତରୁ ଏତେ ମୁଦ୍ରା ଧର ଖୋଦ୍ ଆଫଗାନିସ୍ଥାନକୁ ଯିବାର ବିଧି ନୁହେଁ । ଏଭଳି ବିଧି କାହିଁକି ନୁହେଁ, ତାହା ମୋର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବିଷ୍କାର ଦେଲେ କହିବ ।

ଦକ୍ଷୀ ଶୁଦ୍ଧବା ପୂର୍ବରୁ ଅମ୍ବେମାନେ କାବୁଲରେ ଥିବା ସୋଭିଏଟ ଦୂତାବାସକୁ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ ଯେ ଅମ୍ବେ କାର ଜଣି କାବୁଲ ବାଟରେ ଯାଉଛୁ । ତେଣୁ ସୋଭିଏଟର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଅମ୍ବେକୁ ହେଲିହିଲି ଯେପରି ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଟେଲିଗ୍ରାମ ପାଇ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତ ଅମ୍ବେମାନେ କାବୁଲ ଅଭିମୁଖରେ ବାହାରିଛୁ । ତେଣୁ ଅମ୍ବେମାନଙ୍କ ମନରେ ତଳେମାନ ଅଶା ନ ଥିଲା ଯେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଅମ୍ବକୁ କାବୁଲ ଶୁଦ୍ଧିପିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । କାରଣ ଅମ୍ବର କାବୁଲ ବାଟରେ ପିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛେ କଟିଯାଇଛି ବୋଲି ସୋଭିଏଟ ଶାନ୍ତି କମିଟି ଖବର ପାଇଯାଇଥିଲେ । ସେ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବର ସମସ୍ତ କ୍ରମୋଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ସୋଭିଏଟ ଦୂତାବାସର ପ୍ରଥମ ସେକ୍ରେଟେରୀ କହିଲେ ଅମ୍ବେମାନଙ୍କର ଟେଲିଗ୍ରାମ ପାଇ ସେ ତାସକଦକୁ ଜଣାଇଥିଲେ ଏବଂ ତାସକଦରୁ ଖବର ପାଇଛନ୍ତି ଯେ ଗୋଟିଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଯେଠାରୁ କାବୁଲ ଅଭିମୁଖରେ ବାହାରି ସାରିଛି ଏବଂ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ କାବୁଲରେ ପହଞ୍ଚିବ । ତେଣୁ ଅମ୍ବେମାନେ ତାହା ପରଦାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଜୁନ ୧୫ ତାରିଖରେ ସକାଳ ଅଠଟାବେଳେ କାବୁଲ ଶୁଦ୍ଧି ବାହାରିଯିବୁଁ । ଅମ୍ବେମାନେ ଏତକ ଶୁଣି ରୁଜ୍ଜନିୟ ପାଇଲା ପରି ମନେଲେ । କାରଣ କାବୁଲରେ ଅନିଶ୍ଚିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିବା ଅମ୍ବକୁ ନିଶ୍ଚୟ ବାଧୁ ଥାଆନ୍ତା ।

ତା ପରେ ଶାହାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଅନ୍ତେ ଦେଖାଇ ସେ କହିଲେ, “ଏଠାରେ ଏହି ଶାହା ହେଉଛନ୍ତି ଦର୍ଶିମାନ ରାଜା” । ଏଠାରେ କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଦଳ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାହାଡ଼ିଆ ଜର୍ଗ ବା

ଗୋଷ୍ଠିମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟଙ୍କର ସଭା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପରମର୍ଶଦାତା କମିଟି ଅଛି । ଅତି ଏହି କର୍ମର ଲେଖକ ନିର୍ବାଚନ କରି ଏହି ପରମର୍ଶଦାତା କମିଟିକୁ ଅପରାଧ ପ୍ରତିନିଧି ପଠାନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ମହାମହମ ଗୁଜାଲ ପାଖରେ ଗୁଲ୍ୟାଗାସନ ପାଇଁ ଦାୟୀ । ଅଗେ ତନୋଟି ମନ୍ତ୍ରୀ ସବୁ କାମ ଚଳାଉଥିଲେ । ଏବେ ଶାସନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ହୋଇଛି । ପାଞ୍ଚ ଜଣ ମନ୍ତ୍ରୀ କାମ ଚଳାଉଛନ୍ତି ।

ସୋଭିଏଟ ଦେଶର କୃଷିନୈତକ ପ୍ରତିନିଧି । ଗଜହତଙ୍କ ତଳେ ଏହାଙ୍କର ଅସନ । ପୃଥିବୀର ଯେ କୌଣସି ଦେଶରେ ଜଣେ ସହକାରୀ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅସନ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଅସନ ସମାନ । ଅଥଚ ତାଙ୍କର ଅମାୟିକ ନମ୍ରତା, ସରଳ ସରସ କଥାବୁଝା ଅମକୁ କଣି ନେଇ । ବେଗ୍ ହୁଷ୍ଟୁସ୍ତ ଚେହେରା । ବାଶାଳ ଉଲ୍ଲଭ ବସରେ କେତୋଟି ସୋଭିଏଟ ପଦକ ଝୁଲୁଥାଏ । ମୁଖରେ ହସ ହସ ଭାବ, ଉଲ୍ଲଭ ନାସା । ସେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ବିଷୟ କହୁଥିଲାବେଳେ କାହାର ଆଖିକୁ କଟାସ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ମମତା ଏବଂ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଝର ପଡୁଥାଏ । ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ଏଭଳି ମଧୁର ପ୍ରିୟ କଥା କୁଣ୍ଡୁ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ।

ପୃଥିବୀରେ କୃଷିନାତି ପାଇଁ ବିଲ୍ଲଭର ବେଗ୍ ପ୍ରଶଂସା ଅଛି । ବିଲ୍ଲଭ କୃଷିନାତିର ପରାକାଷ୍ଠା ହେଉଛି ମଧ୍ୟାଗ୍ରାନ୍ଧ୍ୟ, ଯେଉଁଠି ଲରେନସ୍ ସାହେବ ଆରବ ଦେଶମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନିଜେ ସେଠା ଲୋକ ହୁସାବରେ ମିଶି ଯାଇଥିଲେ । ଇତିହାସରେ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସୋଭିଏଟ କୃଷିନାତିର କୃଷିନାତି ଶିଖିବାକୁ କୌଣସି ତାଲିମ ନେଲପର ଜଣାପଡୁ ନାହିଁ । ମନେ ହେଉଥାଏ ଏହା କୃଷିନାତି ନୁହେଁ, ଏହାହିଁ ସୋଭିଏଟ ସ୍ବପ୍ନ । ପରେ ସୋଭିଏଟ

ଦେଶର ନରନାରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ପରେ ଏହି ଧାରଣା ଦୃଢ଼ ହେଲା ଯେ ବିଦେଶୀ ଜାତିପ୍ରତି ସମ୍ମାନ, ସ୍ତେମ ଏବଂ ସହୃଦୟତା ସୋଭିଏଟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାଗତ । ବିଦେଶୀ ଜାତି ପ୍ରତି ଅସେପ ନାହିଁ, କଟାକ୍ଷ ନାହିଁ, ତାର ଜୀବନ ବିଷୟରେ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ; ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଗତି ପ୍ରତି ଗଭୀର ସହାନୁଭୂତି ଏବଂ ସାମାଜିକ ଅଗ୍ରହ ।

କିନ୍ତୁ ସରଳ କଥା ରେ କହିଲେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ କଣ ? ତାହା ଅଫଗାନ ଯୁବକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଖ୍ୟାତି ମହସ୍ୱଦଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲା । ସେହି ସୁଦର୍ଶନ, ସଜଳ ସବୁଜ ନୀଳ ଅଖି ଏବଂ ତେଜାସ୍ୱାନ ଯୁବକ ଅଧୁନିକ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ—ଅଧୁନିକ ନୂହେଁ ଅଗାମୀ—ପ୍ରତିମୁଖି । ସେହି ଯୁବକ ମୋତେ କହିଥିଲେ, “ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ଏସିଆର ହୃଦୟଗିନୀ କନ୍ୟା” । ଏତକ କହିଲାବେଳେ ସେ ମୁଣ୍ଡକୁ ତଳକୁ ଯୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ବ୍ୟଥାର କରୁଣତା ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁରେ ଶୁଦ୍ଧି ଉଠିଥିଲା ।

ଗୁରୁ

ଭାରତୀୟ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ଭଗିନୀଟି ଗାଡ଼ରେ ଅମେ କାବୁଲ
ହୋଇଲେ ଅଡ଼େ ଗୁଲିଲୁ । ବାଟରେ ଦୁଇପଟେ ଛେଟ ଛେଟ
ଶସ୍ୟସେନ ଅଭି ମାଟିର ଘର । ମାଟି କାନ୍ଥ, ମାଟି ଛତା, ମାଟିର ମେଢ଼ିଆ ।
କେତେ ଘର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛି । କେଉଁଠି ଇଟାର ପାଚେର ବେଢ଼ା ବଡ଼
ବଡ଼ ବଗିଚା । ଶୁଷ୍କା କଡ଼ରେ ଦୁଇପଟେ ପାଣିର ଯୋଡ଼ିଏ ଧାର
ବୋହିଯାଉଛି । ପାଣି ବେଶି ଅସଫା ନୁହେଁ । ସମରକନ୍ଦ, ତାସକନ୍ଦ ଏବଂ
ଝାଲିନାବାଦରେ ଏପରି ପାଣିର ଧାର ଅମ୍ଳେମାନେ ପରେ ଦେଖିଥିଲୁ ।
ମଧ୍ୟଏସିଆର ଶୁଷ୍କ ମାଟିରେ ଜଳସେଚନଦ୍ୱାରା ଫସଲ କରିବା
ବହୁକାଳରୁ ଚଳି ଆସିଛି । ଏହି ଦୁଇଟି ଜଳଧାର ସେହି ଜଳସେଚନ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଦ୍ଧାର । ସମସ୍ତ କାବୁଲରେ ଶୁଷ୍କାର ଦୁଇକଡ଼ରେ
ଏପରି ଜଳଧାର ଅମ୍ଳେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲୁ । ଏଥିରୁ
ଲୋକେ ଦରକାର ବେଳେ ପାଣି ପିଅନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିରୁ ପାଣି ନେଇ
ନମାଜ ପଢ଼ନ୍ତି ଅଥବା ନମାଜ ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇ
ଶୁଣିବ ଦୁଅନ୍ତି । ଏହି ପାଣିର ଧାର କାବୁଲ ନଦୀରୁ କଟା ହୋଇ
ନିଶ୍ଚୟ ଆସିଛି ଏବଂ ତା'ପରେ ସହରକୁ ବେଢ଼ି ଶସ୍ୟାଶ୍ୟମଳା
କରିଛି ।

କାବୁଲର ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁମାନଙ୍କର କଟକ ସହରର ରାସ୍ତା ଭଳି ଏତିକି ସେଇ । ରାସ୍ତାକୁ ଦୁଇଭାଗ କରି ଭଲେକଟିକ ଏବଂ ଟେଲିଫୋନ୍ ଖୁଣ୍ଟି । ସୁହେପ ପରି ଏଠାରେ ଜାହାଣ ପାଖକୁ ମାଡ଼ି ଗାଡ଼ିଚଢ଼ିକ ଯାଏ । ଭାବେ ବା ବଳତ ପରି ବାଁ ପାଖକୁ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ରାସ୍ତାର ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକ ଇଂରାଜି ଭାଷାରେ ଲେଖା । ଅମେରିକା ଚଳଣିର ଛପ ଏଠାରେ ଅନେକ କଥାରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ସମସ୍ତ ଅପଗାନିସ୍ତାନରେ ବେଲି ଲଭନ୍ ନାହିଁ । କେବଳ ମୋଟର ରାସ୍ତା କାବୁଲରୁ କାନ୍ଦାହାର ଏବଂ ଆଉ କେତୋଟି ମରୁଦ୍ୱୀପ ଭଳି ସହରକୁ ପଡ଼ିଛି । ସହର ଛତରେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ ସର୍ଭିସ ଅଛି । ପନ୍ଦର ଶେସ୍ ଯାଏ ଟ୍ୟାକ୍ସି ରହୁଛି । ଆଉ ପ୍ରାୟ ଗୁଲିଶ ପରୁଶ ଶେସ୍ ଏକଦୋଡ଼ିଆ ଗାଡ଼ି—ଦିଲ୍ଲୀ ସହରର ଟାଙ୍ଗା ଭଳି । ଏହି ଟାଙ୍ଗା ହିଁ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କାବୁଲର ଯିବା ଆସିବାର ପ୍ରଧାନ ଯାନ । ସହରର ଲେକସଖ୍ୟା ଏକ ଲିଫ୍ଟରୁ ବେଶି ନୁହେଁ । ଅନେକ କାଳ ହେଲା ଜନ ସୁମାର ହୋଇନାହିଁ; ତେଣୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ଅପଗାନିସ୍ତାନର ଲେକସଖ୍ୟା ଛକ୍ରତରେ କେତେ ହେବ ।

କାବୁଲ ହୋଟେଲ ନିକଟରେ ଘରଗୁଡ଼ିକ କୋଠାଘର । କୋଠା ଛତ ସମତଳ ନୁହେଁ । ବରଫ ଗଡ଼ି ଯିବାପାଇଁ ଉପରଟା ନୁଆଣିଆ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଦୁଇମହଲା ବା ତିନିମହଲା କୋଠା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଟିଣ ବା କରୋଗେଟେଡ଼ ଶିଟର ଆଚ୍ଛାଦନ । ହୋଟେଲ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ସିନେମା ଘର ଦେଖିବାକୁ ପାରିଲୁଁ । ଏଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ଭାରତୀୟ ଆଉ ପାକିସ୍ତାନର ହିନ୍ଦି ବା ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୁଏ । କାବୁଲରେ କୌଣସି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଶିଳ୍ପ ନାହିଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପଗାନିସ୍ତାନର ନିଜସ୍ବ ଗୋଟିଏ ଫିଲ୍ମ ବାହାର ନାହିଁ । ଯଦିସ୍ତାନ ସହିତ ବଢ଼ି ହେବାଦ୍ୱାରା ପାକିସ୍ତାନର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆସିବ;

ବନ୍ଦ ଅଛି । ଆମେ କାବୁଲରେ ଥିଲାବେଳେ ପାକିସ୍ତାନ ସହୃଦ
ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ଝଗଡ଼ା ଚରମକୁ ଉଠିଥିଲା । ଏବେ ଖବର
କାଗଜରୁ ପଢ଼ୁଥାଉଁ ଯେ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ମିଳାମିଶ୍ର
ରାଜନୀତି ହୋଇଯାଇଛି । ପେଶାବାରରେ ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ପତାକା
ଆଫଗାନ ଦୂତାବାସ ଉପରେ ଡକ୍ଟର୍ ଖାଁ ସାହେବ ଉଡ଼ାଇଛନ୍ତି
ଏବଂ ପାକିସ୍ତାନ ଦୂତାବାସ ଉପରେ କାବୁଲରେ ପୁଣି ପାକିସ୍ତାନ
ପତାକା ଉଡ଼ୁଛି ।

ବାଟରେ ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ଅମିରଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ପଡ଼ିଲା ।
ଗୋଟିଏ ନିସ୍ତୁତ ହତା ଭିତରେ ଉତ୍ସାହଟି । ଅସୁଦାକାର ହତାରେ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛ ବା ଦୁଇ ପାଖରେ ଢେର ଶେଖୀ ନାହାନ୍ତି । ଜଳସେଚନ
କରି ଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲଗଛ ଲଗାଯାଇଛି । ହତାଟି ଏତେ ବଡ଼ ଯେ
ତାହା ଭିତରେ ରାଜାଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଗୋଟିଏ ବଗିଚାଘର ଭଳି ଦିଶୁଥାଏ ।
ଏକ ମହଲ ଘର । ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଲମ୍ବା ସାହାଲ । ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ପୋଲିସ ଝେପନ ଭଳିଆ ଦେଖାଯାଏ । କାବୁଲର ସନ୍ତାନ
ଘର ଭଳି ତାହା ଉପରେ ଟିଣ୍ଡାତ ରହିଛି । କୋଠାର ପଛପଟେ
ଦୁଏତ ଦୁଇମହଲ ଘର ଥିବ । କିନ୍ତୁ ଦୂରକୁ ତାହା ଦୂର ମହଲ
ପରି ଦିଶେ ନାହିଁ । ଏତେ ଅଳ୍ପ ଉଠି ।

ବିମାନ ବନ୍ଦରଠାରୁ ଦିନ ଦଶଟା ବେଳେ ଗୁଜାବର ଉତ୍ସାହ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶାନ୍ତବେଳେ ରାସ୍ତାରେ ସେପରି ଜନମାନବର ଗହଳ
ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁଁ ନାହିଁ । କେବଳ ଶସ୍ୟସେହ ଭିତରେ କାମ
କରୁଥିବା କେତେକ ଗୁମିକୁ ଦେଖିଥିଲୁଁ । ଗୋଡ଼ର ପାଇଜାମାକୁ
ଉପରକୁ ଖୋସି ଦେଇ ଦେହରେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଫତେଇ ଗଲେଇ
ଏମାନେ କାମ କରନ୍ତି । ଆମର ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ

ଭିତରୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ସମ୍ପ୍ରା କଡ଼ରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ
ଗୁହଁଲେ । ଭାବତାୟ ବା ପାକିସ୍ତାନୀ ଲୋକ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅପରିଚିତ
ନୁହନ୍ତି ।

ରାଜାଙ୍କର ଉତ୍ତମ ପାର ହେଲେପରେ କାବୁଲର ସମ୍ପ୍ରା ଟିକିଏ
ଜନଗହଳ ପରି ଜଣାପଡ଼ିଲା । ବିଶେଷତଃ କାବୁଲ ହୋଟେଲ
ଠାରୁ ଅଗକୁ ବଳାର ଥିବାରୁ ସେଠାରେ ଲୋକଗହଳ ସବୁଠୁ
ବେଶି । ସାଧାରଣ କାବୁଲ ଗାଁଗହଳର ଗୁଣିଙ୍କର ପହରଣ ଗୋଟାଏ
ଗୋଟାଏ ସଲଫ୍ୟାର—ମୋଟା କାବୁଲି ଜୋତା—ସାଧାରଣତଃ
ଟ୍ୟାନ ନ ହୋଇଥିବା ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି—ଅତି ଦେହରେ ଗୋଟାଏ
ଗୋଟାଏ ଜାକେଟ୍ । ଜାକେଟ୍ ହାତ କଟା । ଜ୍ୟାକେଟ୍ କନା ଅତି
ଜରୁ ଇତ୍ୟାଦି ଅଳଙ୍କାର ଅନୁସାରେ ଲୋକର ସ୍ୱଗତ ଚିହ୍ନାଯାଏ ।
ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କାବୁଲି ସବୁ ଦେହରେ ବିଲତ ଡ୍ରେସ୍ ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଗୋଡ଼ରେ
ବିଲତ ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ୍ ଜୋତା ଅଥବା ଅମେରିକାନ୍ ବୁଟଜୋତା ।
କେବଳ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପାଗ । ବିଶେଷତଃ ପଞ୍ଜାବୀ
ମୁସଲମାନ ବା ସୀମାନ୍ତପ୍ରଦେଶର ପଠାଣଙ୍କ ପରି ସେ ପାଗ । ଏହି
ପାଗଟି ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ ବିଶେଷତ୍ୱ । ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ
ଯେଉଁ ଟୋପିପିନ୍ଧା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲି ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି
କାବୁଲି ରାଜକର୍ମଚାରୀ । ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପି ପିନ୍ଧନ୍ତି
ଅତି ପୁଲ୍ଲସ କନବେବଲ୍ ଓ ଚପରାଣି ପ୍ରଭୃତି ପଗଡ଼ ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

ସମ୍ପ୍ରାରେ କଳା ବୁରଖା ପିନ୍ଧି ଚାଲିଥିବା କଦବା କ୍ୱଚିତ୍ ଜଣେ
ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଏହି କଳା
ପଦ୍ମରେ ଏପରି ଅଳ୍ପଳ ଯେ ଏମାନଙ୍କର ବୟସ ବା ମୁଖର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ
ଦେଖିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଶୁଣିଲୁ, ଅଫଗାନିସ୍ତାନରେ ଗୋଟାଏ ମୁସ୍ଲିମ୍

ଅରନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ଅଛି । ଏହି ଅରନ ଅନୁସାରେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ବିନା ବୁରଖାରେ ବାହାରକୁ ବାହାର ପାରବ ନାହିଁ । ବାହାରଲେ ତାଙ୍କୁ ଅପଗାନ୍ ମୁଦ୍ରାରେ ପାଞ୍ଚ ଶତ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହି ମୁକ୍ତ ଅରନକୁ ଅସ୍ତ୍ରୀକାର କରି ଅପଗାନସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ସମ୍ଭାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଅପଗାନସ୍ଥାନର ଜଣେ ପୂର୍ବତନ ଅମିର ଅମାନୁଲ୍ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଏହାଫଳରେ ତାଙ୍କୁ ରେଣଶୀଳ ମୁକ୍ତାଙ୍କର କଠୋର ପ୍ରତିରୋଧ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଅମାନୁକ୍ତାଙ୍କର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଏବଂ ସମ୍ଭାରମୂଳକ ଚିନ୍ତାଧାରା ଦେଖି ବିଲୁପ୍ତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବର୍ଷରେ ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲେ । ତେଣୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ଅମାନୁକ୍ତା ଅପଗାନସ୍ଥାନର ଗାଦି ଛାଡ଼ିଲେ । ଇତାଲୀର କୌଣସି ନିଜୁତ ଭିତ୍ତରେ ସେ ଅପଶାର ଶେଷ ଜୀବନ କଟାଉଛନ୍ତି । ସେ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି କି ମଲେଣି ତାର ଖବର ଅଜ୍ଞ କେହି ରଖୁନାହିଁ ।

ଅମାନୁକ୍ତା ଯାଉଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଅପଗାନ୍ ରମଣୀ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏପ୍ରକାର ବଦଳିତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୀରବ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳାଇ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସଂଗ୍ରାମ ସଦୃଶ ରାଜନୈତିକ ଚେତନା ଅଭାବରେ ଭଜସ୍ତ୍ରରକୁ ଯାଇଯାଇ ନାହିଁ ତଥାପି ଏହା ଅନ୍ତଃସଲିଳା ଫଲ୍‌ଗୁ ଧାରାଭଳି ଭିତରେ ସନ୍ତୁତ ଜାଗ୍ରତ ରହୁଛି । ଏହାର ପ୍ରତିଫଳ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖା ଦେଉଛି । କାରୁଲରେ ଥିବା ଭ୍ରାତୃସୂକ ଭିତରେ ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳି ଉଦ୍ରାଲୋକ ଗୋଟିଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ କମ୍ପାନୀରେ କାମ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲୁଁ, ଅପଗାନ ରମଣୀ ଟିକିଏ ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ଅପଶାର ଦାସଭୂର ବନ୍ଦଶାଳା ସେହି ପରଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେବ । ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଚଢ଼ିଲାପରେ ଓଭରକୋଷ୍ଟ ରଖିଲାପରି ବୁରଖାକୁ ଅଲଗାରେ ଟାଙ୍ଗିଦେବ କିମ୍ବା ସିନେମାରେ ଦୁଆରମୁହଁର ପୋର୍ଟର

ହାତରେ ଅଥବା ଅପଣା ପିଟ୍ ପାଟରେ ଥୋଇଦିଏ । ବେଳେ ବେଳେ ମଧ୍ୟ ଅବଜ୍ଞତାରେ ମୁଖାମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଯୁବତୀ ଅପଗାନ୍ ଅପଣାର ଶୁଭ୍ର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଏବଂ ସୁଗୋଲ୍ କଣ୍ଠକୁ ମୁକୁଳା କରି ଚାଲେ ଏବଂ କୋର୍ଟ୍‌ଘରେ, ବର୍ତ୍ତମାନା ଦଣ୍ଡ ନେଇବେଳେ ଚୁରଣା ପିନ୍ଧେ ନାହିଁ । ଅଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସ୍ଥରୁ କେତେକ ଅପଗାନ୍‌ରମଣୀ ପ୍ଳାକ ପିନ୍ଧନ୍ତି, ଯୁଗ୍ମପୀୟ ରମଣୀଙ୍କ ପରି ଗାଢ଼ନ୍, ପେଟି କୋର୍ଟ୍ ପିନ୍ଧନ୍ତି ଏବଂ ହାଲ୍‌ହାଲ୍ ଜୋଡା ମାଡ଼ନ୍ତି । ଲିପ୍‌ସ୍ଟିକ୍, ରବ୍ ବା ପାଉଡର ଢେଉଁଟା ବାଦି ଯାଏ ନାହିଁ ।

ପାଞ୍ଚ

ଅଗରୁ ମୁଁ କେବେ ବିଦେଶ ଯାଇ ନ ଥିଲି । ବିଦେଶକୁ ଗଲ୍ଲମାତ୍ରେ ବିମାନ ବନ୍ଦରମାନଙ୍କରେ କଷ୍ଟମର କଟକଣା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ ଏ କଥା ମୋର ଗୋଚରରେ ଥିଲେ ବି ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ନ ଥିଲି । ଦକ୍ଷିଣ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ବିଷୟରେ କଟକଣା କଥା କହିଛି—କିପରି ସେମାନେ ଅମକୁ କାବୁଲ୍ ଯିବାର ଶୁଣି ଟ ୫୦୯ ଭରତୀୟ ମୁଦ୍ରାରୁ ବେଶି ଛାଡ଼ିବାକୁ ବାରଣ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କାବୁଲ୍‌ରେ ଅସି ଦେଖିଲି ସେଠା ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ କଷ୍ଟମ୍ କଟକଣା ସେପରି କିଛି ନାହିଁ । ପରେ ଜାଣି ପାରିଲି, ସେମାନେ ଅମପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ସ୍ବରୂପ ବିଶେଷ କିଛି ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ । କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣିଥିଲେ ଅମେ ଶାନ୍ତି ଡେଲିଗେସନ ଦଳ—କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ଭିଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେଠାକୁ ଅସିନାହୁଁ । ତେଣୁ କଷ୍ଟମ୍‌କୁ ଠକିବାଭଳି ଅମର କିଛି ନ ଥିବ । କେବଳ କାବୁଲ୍‌ରେ କାର୍ତ୍ତିକ ସୋଭିଏଟ୍ ଦେଶରେ, ଫିନ୍‌ଲଣ୍ଡରେ ବା ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆରେ କଷ୍ଟମ୍‌ର ଚାରିଚରିତ କଠୋର କଟକଣା ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୋଟେ ଲାଗୁ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଭାରତକୁ ଅସିଲପରେ ଦକ୍ଷିଣରେ ମଧ୍ୟ ଯେତକ ସମୟରେ କଷ୍ଟମ୍ ଅମର ଜିନିଷପତ୍ର ପରାସ୍ତା କଲେ ତାହା ନଗଣ୍ୟ ।

କେବଳ ଅନୁମାନକୁ ଅନୁ ସାଥୀରେ ଥିବା ଜିନିଷପଦ ତାଲିକା ମାଗି ତାହାକୁ ଗୁହଁ ଦେଇ ଅଥବା ଗୋଟାଏ ଯୋଡ଼ାଏ ଦେଖି ଦେଇ ସେମାନେ ଆମକୁ ବିମାନବମନ୍ଦରୁ ବାହାରକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ କାବୁଲରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଭୁଲ ହୋଇଥିଲା । କଷ୍ଟମ୍ ଆପଣା ଜିନିଷ ଚେକ୍ କଲାବେଳେ ତୁମେ ସେଠାରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବାର ବଧୂ । ସେମାନେ ତୁମକୁ ପଚାରିଦେବେ ଅନ୍ତତଃ ଏ ଜିନିଷ ତୁମର କି ନୁହେଁ । ଯେପରି ତୁମର ଜିନିଷ ବୋଲି ଭୁଲରେ ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ କଷ୍ଟମ୍ ଛାଡ଼ି ବାହାର ନ ଯାଏ । ତାପରେ କାବୁଲଠାରେ ବି ଜିନିଷକୁ ଦେଖିସାର ସେମାନେ ସେଥିରେ ଗୋଟାଏ ଚକ୍ଷୁ ଚକ୍ଷୁ ଦେଇଦିଅନ୍ତି । ସେହି ଚକ୍ଷୁ ଦେଖିଲେ ଯୋଡ଼ାର ତୁମର ଜିନିଷ ବାହାରକୁ ନେଇ ତୁମର ଗାଡ଼ି ବା ଟ୍ରକ୍ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ରଖିଦିଏ । କାବୁଲକୁ ଆସିଲାପରେ ମୁଁ ମୋର ପାର୍ସିଫୋର୍ଟ ଚେକ୍ କରାଇଥିଲି ; କିନ୍ତୁ କଷ୍ଟମ୍ ପାଖରେ ମୋର ଜିନିଷ ତଳେ ବେଳେ ରହିଲି ନାହିଁ ; ତେଣୁ ମୋର ଜିନିଷ ସେଇପରି ପଡ଼ିରହିଲା ।

କାବୁଲ ହୋଟେଲକୁ ଆସି ମୁଁ ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଜିନିଷ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଜିନିଷ ଆସିନାହିଁ । ସେଠୁ ମୋର ଭୁଲ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି । ସେତେବେଳକୁ ଦିନ ଗୋଟାଏ ବେଳ । କାବୁଲ ଏକୋବ୍ରୋମରୁ ଆମର ହୋଟେଲ ପ୍ରାୟ ଛଅ ସାତ ମାଇଲ ବାଟ । ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ଯିବା ଆସିବାକୁ ଛଅ ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ଲାଗିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଜିନିଷପଦ ଭିତରେ ମୋର ସମସ୍ତ ରାଜପିନ୍ଧା ଆଉ ବ୍ୟବହାର ଜିନିଷ ରହିଲା । କେବଳ ହାତ ବ୍ୟାଗ୍‌ଟି ମୁଁ ଧରିଆସିଛି । ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଫୋନ୍ କରି ବୁଝିଲି ସେଠାରେ ମୋର ସୁଟକେଗ୍‌ଟି ଅଛି ।

କିନ୍ତୁ ସେଠାରୁ ଅଣିବାର କୌଣସି ସୁବିଧା ମୁଁ ନ କଲେ ଅଣିବାର
ଉପାୟ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ—କାଲି ସକାଳୁ ତ
ସେଇ ବାଟରେ ଯୋଉଏଟ ଦେଶକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ତେବେ
ଗୋଟାଏ ରାତିପାଇଁ ମୁଁ ୨ । ୭ ଟଙ୍କାର ଟ୍ୟାକ୍ସି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବି
କାହିଁକି ?

କାବୁଲ ହୋଟେଲ୍ ହେଉଛି କାବୁଲର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ମାନ
ହୋଟେଲ୍ । କାବୁଲ ସରକାରଙ୍କର ଶାସିତ ଭାଗ୍ୟାଳୟରେ ରଲେ ।
ଶୁଣିଲି, ଏକଟା କିନ୍ତୁ ଷ୍ଟେଟ୍ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ, ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଠିକ୍ ଅମର ଗଡ଼ଜାତ ପାଳାମାନେ ପୁର୍ବେ ଯେପରି ଗୁଡ଼ାଏ ଘରୋଇ
ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କରିଥିଲେ ସେହିପରି କାବୁଲର ଅମୀରମାନଙ୍କର
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଘରୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଚମଡ଼ା ଟ୍ୟାକ୍ସି
କାରଖାନା ବି ଏଭଳି ଘରୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ । କାବୁଲ ହୋଟେଲ୍‌ର
ଦୁଇମହଲାରେ ଜଣିକିଆ, ଦୁଇଜଣିଆ ଏବଂ ତିନିଜଣିଆ ବସବାସନ
ଥାଏ । କେତେଜଣ ଅମେରିକାର ପର୍ଯଟକ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ
ରହୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତ କାବୁଲରେ ଅମେରିକାର ଗବେଷା ବେଣି 'ନାକରେ
ବାଜେ । ବିଲଡି ପିଗାରେଟ୍ ମିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅମେରିକାର 'ଲକିଷ୍ଟାର',
'ବୋଷ୍ଟନ' ରତ୍ୟାଦି ପିଗାରେଟ୍ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ମିଲେ । ଅମେରିକାର
ଗୋଟିଏ ସାମରିକ ଯୋଗସୁଦ୍ଧକାରୀ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ରହୁଛନ୍ତି ।
ବିମାନଘାଟିରେ ଗୋଟିଏ ବେଣ୍ଟ ବିଶାଳକାୟ ଅମେରିକା ଅକାଶ-
ବାହିନୀର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଦେଖିଥିଲୁଁ । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ବିଦ୍ୟାଳୟ
ଯାହା ଅଛି ତାହା ପୁର୍ବେ ଥିଲା ଫରାସି—ଫରାସି ସ୍କୁଲ୍; ଏବେ
ହୋଇଛି ଇଂରେଜି—ଅମେରିକାନ୍ ସ୍କୁଲ୍ । ଏହି ଦୁଇପ୍ରକାର
ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଠପଢ଼ିବା ପୁର୍ବରୁ ଫରାସି ବା ଅମେରିକା (ଇଂରେଜି)

ଭାଷା ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଭାଷା ନ ଶିଖିଲେ ଅଫଗାନ ଲବ୍ଧର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର ଦ୍ଵାର ଛୁଟି ରହେ ।

କାବୁଲ ହୋଟେଲରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁଁ ଯେ ସେଠାରେ କାବୁଲ ବା ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଗନ୍ଧ ନାହିଁ । କେବଳ ଅଫଗାନ ମାଟି ଉପରେ ହୋଟେଲଟା ହୋଇଛି । ଏଇମାନ୍ ତାକୁ କାବୁଲ ହୋଟେଲ ବୋଲି କୁହାଯିବାର ସାର୍ଥକତା । ନତୁବା ତାହାର ଘର ଦ୍ଵାର, ଖାଇବା ପିଇବା, ଅଗୁର ଏବଂ କାଇଦା ସବୁ ଯୁରୋପୀୟ । ମ୍ୟାନେଜର ଇଂରାଜି ଭଳି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ଫରସି ଭାଷା କହନ୍ତି । ହୋଟେଲର ବ୍ୟବସାୟ ଫରସି କାଇଦାରେ କୁଣ୍ଠିତ କରନ୍ତି । ଘରର ଖଟ, ଗଦି, ମ୍ୟାଟ୍ରେସ୍ ଦେଖିଲୁଁ ବିଦେଶୀ । ସୋଫା-ଗୁଡ଼ିକ ଯୁରୋପରେ ତିଆରି । ଲୁହାର ଖଟ ଅସିଛି ବାବିଙ୍ଗହାମ୍ବୁ, କାନ୍ଥର ଦର୍ପଣ ଅସିଛି ବେଲ୍ ଛଅମ୍ବୁ । ଗାଧୁଆ ଘରର ବେସିନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଫିଟିଂ ସବୁ ଅମେରିକାର । ଦୁଆର ଶିକୁଳି ନବଠାରୁ କାନ୍ଥର କାମିଜ ରଖିବା ବ୍ୟାଜ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ବିଦେଶ ତିଆରି ।

ଖାଇବା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ରୁଟି ଓ (ବୋଧହୁଏ) ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଭାତ ଛଡ଼ା ଅଉ କିଛି ଦେଖି ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଅମ୍ବେମାନେ ମନେ କରୁଥିଲୁଁ, ରନ୍ଧାବନ୍ଧା ମୁସଲମାନ କାଇଦାରେ ହୋଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ବିଲତ ତଙ୍ଗରେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ପାଉଁରୁଟିର ସାଇଡ଼ିଂସ୍, ସେଇ ଅଣ୍ଡାର ଗୋଟାଏ ଅଫ୍ଲେଟ୍, ସେଇ ଯୁସ୍ ଅଉ ଗୋଟାଏ କୋର୍ସରେ ବିଲତଅଳୁ ଅଉ କ'ଣ ମାଂସ, ତାହା ସାଙ୍ଗରେ ପଳ ହେଉକା କ'ଣ ଥିଲା ବା ପ୍ରତିଙ୍ଗ୍ କା ଅନ୍ୟ କିଛି ମିଠା ଥିଲା ବୋଧହୁଏ ଅଉ ବେଶି ମନେ ରଖି ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରକିରେଳେ ଅମ୍ବ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ଅଫଗାନଙ୍କର ଜାତୀୟ

ଶାନ୍ତ କରବାକୁ ଏବଂ ଶାନ୍ତ ଶିଳାକୁ ତାହା ଯୋଗାଇବାକୁ କହୁଥିଲେ । ହୋଟେଲର ମେନେଜର କହୁଥିଲେ, ତାହା ଯୋଗାଇଲେ ବେଶି ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ିବ । ଅମେ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ନ ଡର ତାହା ଶାନ୍ତ କରବାକୁ ଅର୍ଥର ଦେଇ ଆସିଲୁ । କାରଣ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ନିଜସ୍ବ ଶାନ୍ତପଦାର୍ଥ ଏବଂ ଜୀବନକୁ ଜାଣିବାକୁ ଅମର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ।

ଅଫଗାନିସ୍ତାନରୁ ଡେଇଁ ଯେତେବେଳେ ସୋଭିଏଟ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁଁ ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲୁଁ ସେଠାରେ କୌଣସି ଜିନିଷ ନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ସୋଭିଏଟ ଦେଶର ସ୍ଥପ ଗର୍ବରେ ମର ନାହିଁ । ଅଥଚ ଓଲଟା ଦିଗରେ ଅଫଗାନିସ୍ତାନରେ ଗୋଟାଏ ଜିନିଷ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁଁ ନାହିଁ ଯାହା ଅଫଗାନର ନିଜସ୍ବ ଜିନିଷ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ବିଲ୍ଲଜମାନେ ପ୍ରଥମ ଆସିବାପରେ ଯେପରି ଭାରତର ତୁଳା ପାହାଡ଼ ପାହାଡ଼ ବୋହୁ ନେଇ ତା' ବଦଳରେ କେତେ ଖଣ୍ଡ ମାଟ୍ରେସ୍ ଲୁଗା ଏଠାକୁ ପଠାଇ ଦେଉଥିଲେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅଫଗାନିସ୍ତାନର କଞ୍ଚାମାଲ ତୁଳା, ଚମଡ଼ା, ପଶମ ଇତ୍ୟାଦି ଯାଇ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ଦେଶରୁ ଲୁଗାପଟା ଇତ୍ୟାଦି ଏହି ଦେଶକୁ ଆସିବାରେ ଲାଗିଛି । କେବଳ ଅଙ୍ଗୁର କୋଳି ଅଉ କାର୍ପେଟ୍ (ଗାଲିଚ) ଦୁଇଟି ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ନିଜସ୍ବ ଦାନ ।

ପ୍ରକୃତରେ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ସମସ୍ତ ଘାଟ, ଗୁଲିଚଲଣି, ନାଗ୍, ପୁରୁଷ ଏବଂ ତା'ର ବିପତ୍ତି ବଜାର ଦେଖିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ହେବ ଏହି ଶୁଷ୍କ ମରୁମୟ ଶତ୍ୟ "ଏସିଆର ନିନ୍ଦା ଶତକ" ।

ଛଅ

ଯେଉଁ ଅଟଗାନ୍ ଯୁବକ ଏହି ହତଭାଗିନୀର ଭାଗ୍ୟ ସହିତ
 ମୋତେ ପରିଚୟ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କର ନାମ ଓଁଆଲ୍ ମହମ୍ମଦ ।
 ଖାଇପାରି ଦିଶାମ ନେଉଛୁଁ, ହୋଟେଲର ଦର୍ଓ୍ୟାନ୍ ଅସି ଦୁଆରେ
 ଠକ୍ ଠକ୍ କଲା । ଗୋଟିଏ ରୁମ୍‌ରେ ଅମେ ଥାଉଁ ଦୁଇ ଜଣ ।
 “ମିଶ୍ଟର ମିଶ୍ଟ ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ?” ମୋର ଅମ୍ମିରେ ନିଦ
 କଟିଥିଲା । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିବସିଲ୍ । ଲଙ୍କାରେ ହରିଶୟ !
 କାଲିରେ ମୋତେ ଖୋଜୁଛି କିଏ ? ପ୍ରଥମେ ମନେ କଲି କାବୁଲ
 ବିମାନଘାଟିରୁ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଛାଡ଼ି ଅସିଥିବା ସୁଟକେଶ ନେଇ
 କୌଣସି ଅଟଗାନ୍ ତରୁଣ ଅସିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ବି ନୁହେଁ ।
 ତରୁଣ ହେଉଛନ୍ତି ଓଁଆଲ୍ ମହମ୍ମଦ । ପୁଣି ମନରେ କରନେଲି
 ସାଲେପୁର ବାଟରେ ଯେଉଁ ଦୋସ୍ତ ମହମ୍ମଦ କାବୁଲକୁ ଦେଖିଥିଲି
 ଲସ୍ତେ ତାଙ୍କର ପୁଅ ନୁହନ୍ତି ତ ? ଦୋସ୍ତ ମହମ୍ମଦ କ’ଣ ତାଙ୍କ
 ଘରକୁ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ ! ଲେଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଅଜ୍ଞ ଅସି ପହଞ୍ଚିବି
 ଏ କଥା ତାଙ୍କର ପରିବାରର ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତେ କିପରି ? ନୁହେଁ ।

ଓଁଆଲ୍ ମୋତେ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଇଂରେଜରେ ପିଲଙ୍କ ଦିଗ୍‌ବେଷ୍ଟିଲି
 କହିଲେକହିଲେ, “ମୋତେ ମିଶ୍ଟର ମହାପାତ୍ର ପଠାଇଛନ୍ତି । ସେ ତ ବାହାର
 ପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅପଣ ଯଦି କଷ୍ଟ କରି ଟିକିଏ ଅସି ପାରିବେ ।”

ମନେ ପଡ଼ିଲା—ମିଶ୍ଟର ମହାପାତ୍ର—ପି. ସି. ମହାପାତ୍ର
 —କଟକର । ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶା ସର୍କଲର ସ୍କୁଲ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଶ୍ରୀରାମ
 ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ପୁଅ । ଏଇଠି ଆରପୁରା ଉଡ଼ାଜାହାଜ କମ୍ପାନୀରେ
 ଟବିଆର ବିଭାଗରେ ଅପରେଟର । ତାଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖିଛି ବୋଲି
 ମନେ ନାହିଁ । କେବଳ କଟକରୁ ଅସିଲାବେଳେ ଶୁଣିଥିଲି
 କାବୁଲରେ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଠିକଣା ମଧ୍ୟ ମନେ

ନ ଥିଲା । କୌଣସି ପୋଷ୍ଟ ବକ୍ସର କେତେ ନମ୍ବର ହେବ ପରା ।
 କାବୁଲ ହୋଟେଲକୁ ଅସିଲପରେ ଖାଇବାଘରେ ଗୋଟିଏ ବୟକୁ
 ଧରୁଥିଲି, “ଭାରତର ମିଶ୍ଟର ମହାପାତ୍ର ଖାଇବାକୁ ଅସନ୍ତି କି ?” ଧର୍ମକୁ
 ଅଖିଠାର ମାରିଲା ଭଳି ଫରୁଦ୍ଦେଲି ; କାରଣ କାବୁଲ ହୋଟେଲ
 ଯଦି ଏକମାତ୍ର ସମ୍ମାନ ହୋଟେଲ ତେବେ କେବେ ତ ହେଲେ
 ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଏଠାକୁ ଖାଇବାକୁ ଅସୁଥିବେ ? ବ୍ୟବହାରର ନାହିଁ ।
 ମୁଁ ନିରସ୍ତ ହୋଇ ଫେରୁଥିଲି । ଏତିକିବେଳେ ଦୂରରେ ଅଭି
 ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲରେ ଦେଖିଲି ଭିନ୍ନ ଜଣ ଭାରତୀୟ ଭୋଜନରେ
 ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଖାଇସାରି ତଳେ ସେତେବେଳେ ମୋର
 ସୁଟକେଣ୍ଟ ଖୋଜିବାରେ ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏଁ ସେତେବେଳେ ମୋତେ
 ଚେଟିଲେ । ସେହିଦିନ ତ ଭାରତ ଶୁଭ୍ରଥା ଶ୍ରଦ୍ଧା ବେଳେ ।
 ତେଣୁ ଭାରତୀୟ ଲୋକ ଦେଖିବାରେ ଅମର ସେପରି କିଛି ଅଗ୍ରହ
 ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଭାରତୀୟମାନେ ଅନେକକାଳରୁ ଜନ୍ମଭୂମି
 ଶୁଭଲେଖି ସେମାନେ ଜଣେ ଭାରତୀୟକୁ ଚେଟିଲେ ଅନୁରକ୍ତ ପରି
 ହେଉଥାଆନ୍ତି । ଅମ ପାଇଁ କୌଣସି କାମଟିଏ କରିଦେଇ ପାରିଲେ
 ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାମ କରିପାରିଲେ ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତି । ବିଦେଶରେ
 କିଛିଦିନ ରହିଲା ପରେ ଅପଣାର ଦେଶ ବା ଦେଶବାସୀପ୍ରତି କିପରି
 ଗଭୀର ମମତା ଜାଗେ ଲାହା କିଛିକାଳ ପରେ ମୁଁ ଜାଣି ପାରିଲି । କିନ୍ତୁ
 ସେତେବେଳେ ତ ଭାରତ କେବଳ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଘଣ୍ଟା ହେଲା ଶୁଭ୍ରଥା ।
 ଭଲ ମନୋଭାବ ଅସନ୍ତା କେଉଁଠୁ ?

ଭାରତୀୟ ଭିନ୍ନ ଜଣ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ସେକ୍ସ୍ୟାଣ୍ଟ କଲେ କି
 ନମସ୍ତେ ବୋଲି କହିଲେ ମନେ ନାହିଁ । ଇଂରେଜରେ ନିଶ୍ଚୟ
 କହିଥିବେ । କାରଣ ବିଦେଶରେ ଅପଣାର ଦେଶର ଭାଷା ବୋଲି
 ଆମେ କୌଣସି ଭାଷାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନାହିଁ । ଭାରତ

ଛାଡ଼ିଲପରେ ପ୍ରକୃତରେ ମନେ ହେଲା ହିନ୍ଦୀ ହେଲେ ଅମେ ସମସ୍ତ ଜାଣିଥାନ୍ତି । ହେଉ ପଛେ ହିନ୍ଦୀ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବା ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ତଥାପି ହିନ୍ଦୀ ତ ଇଂରାଜିଠାରୁ ଅଧିକ ଭାଷାୟ । ତେଣୁ ବିଦେଶରେ ଅମର ନିଜସ୍ବ ଭାଷାରେ କଥା ନ କହି ଇଂରାଜିରେ କଥା କହିବାର ଘ୍ଯାନତା ବ୍ୟାଧି ଅମେ କେବେ ଛାଡ଼ିବୁଁ ?

ଭାଷାୟ ତିନି ଜଣ ମୋତେ କହିଲେ ସେମାନେ ମିଶ୍ବର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲେ । ସେ ହାତପୁଟିରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ହୋଇଗଲେଣି । କିନ୍ତୁ କମ୍ପାନୀର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପଦବ ଦାନ ଗଲେ ତାଙ୍କର ଡ୍ଵାଏରାଭିନ୍ ବା ଅମିଶିବା ସମୟ ଯିବ । ତେଣୁ ସେ ଆସି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତଥାପି ଭଲ ଭାଷାୟମାନେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ ମୋର ଆସିବା ଖବର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେବେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲି ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଯେ ମୁଁ ଚଟକରୁ ଆସିଛି ଏବଂ ମିଶ୍ବର ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ପରବାରର ସମସ୍ତ କୁଶଳ ।

ଭାଷାୟ ତିନିଜଣ ଯେ କଟ୍ଟପ୍ରୀକାର କରି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ମୋର ଆସିବା ଖବର କହିଥିବେ ଏବଂ ସେ ମୋତେ ଶୋଇବା ପାଇଁ ଲୋକ ପଠାଇବେ ଏ କଥା ମୁଁ ଏକାବେଳେକେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ଓଫାଲ୍ ମହସ୍ବଦ ମୋତେ କହିଲା ପରେ ମୋର ଚେତନା ହେଲା । କାବୁଲକୁ ଭଲକରି ଦେଖିବାକୁ, ଏଠାର ଜୀବନଯାତ୍ରା କଥା ଜାଣିବାକୁ କ'ଣ କରାଯାଇପାରେ ଏହାହିଁ ଅମର ଭାଷାୟମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ଥିଲା । ଅଗରୁ ଭାଷାୟ ହୃତାବାସରୁ ନିମନ୍ତଣ ଥିଲା । ସେଠାରେ ମିଶ୍ବର ଦୟାଲ୍ ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତର ରାଜହୃଦ । ଅମେ ଭାଷାୟମାନେ ସେହଠାରେ ହିଁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନକୁ ଚିହ୍ନିବୁଁ ବୋଲି ଧର ନେଇଥିଲୁଁ । କିନ୍ତୁ ଓଫାଲ୍ ମହସ୍ବଦଙ୍କୁ ଦେଖିବାପରେ ମୋର ମନରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ପରିଚୟର ଆଶା ଜାଗି ଉଠିଲା ।

ଶକ୍ତି ଏ ଟାଙ୍ଗା ଧରି ଓଁ ଖାଲି ଅନ୍ତ ମୁଁ ଦୁହେଁ ବାହାରଲୁ । ସେହି
ବାଟରେ ବିମାନବନ୍ଦରୁ କାକୁଲ ହୋଟେଲକୁ ଅସିଥିଲି ସେହି ବାଟ ।
ଗାଁ ପାଖରେ ଇତାଲ୍ୟ ଦୁତାବାସ ଅଉ ଫରସୀ ଦୁତାବାସ ।
ତାପରେ ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଆ ଅଉ ଇଟା ପାଚେରୀ ଘେରୁ ବଗିଚା ।
ଏହି ବଗିଚା ହେଉଛି ଅଫଗାନିସ୍ତାନ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର । ଓଁ ଖାଲିକୁ
ପରୁରଲି କାକୁଲର ଦର୍ଶନାୟ ଇନିଷ କେତୋଟି ମୋତେ
ଦେଖାଇଦେବାକୁ । ସେ ବଡ଼ ମାନ ହସ ହସିଦେଲେ ।

କାକୁଲ ସମ୍ପ୍ରାରେ ଭାରତର ଟାଙ୍ଗାଭଳି ଶକ୍ତି ଏ ଟାଙ୍ଗାରେ
ଶୁଭ୍ର ଅକାଶତଳେ ଅମେ ଯାଉଥିଲା । ଦକ୍ଷିଣ ସହରର ଅସହ୍ୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମ
ପରେ କାକୁଲର ଶୀତଳତାରେ ଅମର ପ୍ରାଣ ପ୍ରକୃତରେ ଶୀତଳ
ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କାକୁଲ ଅମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା ।
କିନ୍ତୁ ସେଇ ସୁସ୍ଥ ଶୀତଳ ଶରୀରରେ ଓଁ ଖାଲିଙ୍କର ମାନହସ ମୋ
ମନରେ ଚମକ ଅଣିଲା । ସେଇଠି ସେ ମୋତେ କହିଲେ, “ଏଠାରେ
କ’ଣ ଦେଖିବାର ଅଛି ? ଏଇତ ଅଫଗାନିସ୍ତାନ, ଏସିଆର
ହତଭାଗିନୀ କନ୍ୟା ।”

୨୪ । ୨୫ ବର୍ଷର ଏହି ନମ୍ର, ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ମଧୁର ରୂପର
ଯୁବକଙ୍କ ଅଖିରେ ମୁଁ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ଅଗାମୀ ରୂପ ଦେଖିପାରଲି ।
ଓଁ ଖାଲି ଅପଣାର କୃତଜ୍ଞ କଥା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ପରେ
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି ଓଁ ଖାଲି ହେଉଛନ୍ତି ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ତିନୋଟି
ଇଞ୍ଜିନିଅରଙ୍କ ଭିତରେ ସର୍ବକନିଷ୍ଠ । କାକୁଲରୁ ଫରସୀ ସ୍କୁଲରେ
ପାଠପଢ଼ି ସେ ପାସ୍ କଲେ । ତାପରେ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଏବଂ ବିଲତରେ
ଉଡ଼ାଜାହାଜର ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଇଞ୍ଜିନିଅରରେ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇଲେ ।
ସୋଭିଏଟ୍ ରୁଷିଆରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ

ଅପଗାନିସ୍ଥାନ ଫେରି ଆସିବାକୁ ଉଡ଼ାଜାହାଜ କମ୍ପାନୀରେ ଚାଲିବା କରୁଛନ୍ତି ।

ଓପାଲ ମୋତେ କହିଲେ, “ଏଇ ତ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀ, ଅପଗାନିସ୍ଥାନର ରାଜଧାନୀର ପଥ ଲାଗିଛି । ଦୁଇ ପାଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦମା ପରି ନୀଳ ବୋହୁ ଯାଉଛି । ଦୁଇପାଖ ପରି ଅମର ଦେଶର ଲୋକେ ଏହିପରି ପାଣି ପିଉଛନ୍ତି, ବାସନ ମାଜୁଛନ୍ତି, ନମାଜ ପାଈଁ ଶୋଇ ହେଉଛନ୍ତି । ଶୀତଦିନେ ଏତକ ମଧ୍ୟ ମିଳେ ନାହିଁ ।” ମୁଁ କହିଲି, “ଅମର ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ସେପରି ଅନେକ ଜାଗା ଅଛି । ତୁମେ ଦୁଃଖ କର ନାହିଁ । ଏହା କ’ଣ ଚରକାଳ ରହିବ ?”

ଓପାଲ କହିଲେ, “ମୁଁ ଜାଣେ ଏହା ଚରକାଳ ରହିବ ନାହିଁ । ଭାରତରେ କିନ୍ତୁ ଲାଷ ଲାଷ ଲୋକ ଶିଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭାରତ ବନ୍ଧୁତାକୁ ହଟାଇ ଦେଇଛି । ଭାରତ ବିରୁଦ୍ଧ ଦେଶ । ଡାହା ପାଖରେ ଅମର ଭୁଲନା କାହିଁ ?”

କାହିଁ ସତେ ତାର ଭୁଲନା ? ଅପଗାନିସ୍ଥାନର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଉପନିବେଶକ ଦଳ ଏହି ଦେଶର ସମସ୍ତ ଅକ୍ରିୟତା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଓପାଲ କହିଲେ, “ଶୁଣୁଛନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀରେ ଭୟ ବା ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ସଙ୍ଗୀତ । ରେଡ଼ ଷ୍ଟେସନରେ ମଧ୍ୟ ପାରସୀ ଭାଷା ହିଁ ଶୁଣିବେ । ପାକିସ୍ଥାନ ସହିତ ଅମର ଝଗଡ଼ା ପାଖତୁଳିମାନଙ୍କର ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିକାର ପାଇଁ । କାରଣ ସେମାନେ ଅମର ସ୍ୱପନ, ସମଭାଷାଭାଷୀ—ସେମାନେ ପସ୍ତୁ ଭାଷା କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେହି ଭାଷା କ’ଣ କାବୁଲର ଦୋକାନ ବଜାରରେ ଚଳେ ? ଦୋକାନ ବଜାରରେ ଚଳେ ପାରସୀ ଭାଷା । ପସ୍ତୁ ଭାଷା ଅମେ କେବଳ ଘର ଭିତରେ କହିଁ ।

ଅମର ମାତୃଭୂମିର ଭାଷାରେ ବାହାରେ କଥା କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ
ଅଟ୍ଟଗାନୀ ଲୋକକୁ ସଙ୍କୋଚ ଲାଗେ ।”

“କେତୋଟି ଦୂତାବାସ ଅଛି କେତୋଟି ଉଡ଼ାଳାହାଳ କମ୍ପାନୀ
ଏକତକ କାବୁଲରେ ସତ୍ୟତା । ଅଉ କିଛି ନାହିଁ । ମଟରଗାଡ଼ି ସବୁ
ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଏକତକ ବିରାଟ ମଟରଗାଡ଼ି ଅମେରିକାର ଅଥବା ବିଲ୍‌ବର
ଅଥବା ସୋଭିଏଟ୍ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁହଁ ମନେ ହେବ କାବୁଲ ଅମର
ଖୁବ୍ ସତ୍ୟ ହୋଇଛି । ହାଲ୍‌ଯାହୀଙ୍କୁ ନେବା ଆଣିବା କରିବା ପାଇଁ
ଯୋଡ଼ିଏ ଉଡ଼ାଳାହାଳ କମ୍ପାନୀ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ କେ ଏଲ୍ ଏମ୍‌ର
ଗୋଟିଏ ସର୍ବିସ ଭାରତକୁ ଏଠାକୁ ସମ୍ରାହକେ ଥରେ ଆସୁଛି । ଏକତକ
ହେଲ ବାହାର ସ୍ତମ୍ଭର ସଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ଅଛି ସପର୍ବ ।

“ଅଙ୍ଗୁର କୋଳି ଶସ୍ତ୍ରା ବୋଲି ଶୁଣିଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି
ଶସ୍ତ୍ରା କୋଳି କ’ଣ ଏଠାରେ ଗରବ ଲୋକେ ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ?
ଆପଗାନିସ୍ତାନରେ ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି, ‘ଗୁସ୍ତୀ କରେ ଅଙ୍ଗୁର,
ଆଉ ଖାଏ କାଠବାଦାମ’ । ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଉପାଳ୍ପନ
ହୁଏ କାର୍ପେଟରୁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଦେଖିବେ ଆମ ପରି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘରେ
ମଧ୍ୟ ତଳେ କନ୍ଦାର ଗାଲିଗୁ ବଢ଼ାଇଛି । କନ୍ଦା ଯାହା ଭାରତର
ନଡ଼ିଆରୁ ତଥର ହୁଏ । ସେତକ ବାଟରୁ ଆସେ ତାହା ଆଖିମ
ବଢ଼ାଇଛି । କାରଣ ଏଠାରେ ସିମେଣ୍ଟର ଚଟାଣ ନାହିଁ କହିଲେ
ଚଳେ । ତଳୁ ସବୁବେଳେ ଧୂଳିର ପଟଳ ଉଠେ । ସବୁଆଡ଼େ
ଧୂଳିମୟ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ ମେଜିଆରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ବଢ଼ାଇବା
ଦରକାର ପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ଅମର ଭୂମାରେ ବା ମେଣ୍ଟାବୋମରେ
କିଆରି ଗାଲିଗୁ ବା ଆମ ମେଜିଆରେ ପଡ଼ିପାରେ ନାହିଁ ।”

କାବୁଲର ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା ଛାଡ଼ି ଅମର ଟଙ୍କା ଗୋଟାଏ ବାଙ୍କ ବୁଲିଲେ । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ ବଗିଚା । ବଲ୍‌ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍‌ ଆଉ ପଥରର ଗଛ ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଡାହାଣ ପାଖରେ ରାସ୍ତାଠାରୁ ଡକାରେ କଡ଼ ବଡ଼ ବାଡ଼ ବୋଡ଼ା ହୋଇ ପାନବରଜ ପରି ହୋଇଛି । ଏକଠି ଅଙ୍କୁର ଲତା ଲାଗିଛି । ଅଙ୍କୁରର ବେଳ ହୋଇ ନ ଥାଏ । କିଛି ବାଟ ପରେ ଅରସ୍ତାନା ଉଡ଼ାଜାହାଜ କମ୍ପାନୀର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର କୋଠି ଏବଂ କମ୍ପାନୀର ଅଫିସ ପଡ଼ିଲା । ସେପରି ସୁଦୃଶ୍ୟ ଘର ନୁହେଁ । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଖଲାବାଡ଼ ଭଳି ଦିଶୁଛି । ଦୁଇଟା ଟିଣ ଦ୍ଵାର ଲାଗିଥିବା ଗେଟ୍ । ଏସବୁ ଉଡ଼ାଘର । ଅଉ କେଉଁଠାରେ କମ୍ପାନୀ ଅପଣାର କୋଠା ତିଆରି କରୁଛି ।

ମିଶ୍ଟର ମହାପାତ୍ର ବା ଶ୍ରୀମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଓପାଲି ଅପଣା ଘରେ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଘର କାବୁଲ ସହରରେ । ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଏହି ଘରେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅଉ ଦୁଇଜଣ ସାଥୀ କର୍ମଚାରୀ ଯାଇ ଥାଆନ୍ତି ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ । ଅଗରୁ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲି ଯେ ଅଫଗାନିସ୍ତାନରେ ପେଟ୍ରୋଲର ଅଭାବ ପଡ଼ିଛି ସେ କଥା ସତ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଲା । ଅନେକ ହଜ୍‌ଯାତ୍ରୀ ସେବେ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଓପାଲି ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମୋତେ କହିଲେ, “ଆପଣ ଯଦି ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ରହନ୍ତେ ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟକୁ ଯଦି ଆପଣଙ୍କର ପାସପୋର୍ଟ ଥାଆନ୍ତା ତେବେ ଆମେ ଆମର ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଆପଣଙ୍କୁ ବସୋଇ, ବାଗଦାଦ ଏବଂ ଲେହ୍‌ମୋସାଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଲାଇ ନେଇ ଫେରି ଆସନ୍ତୁ । ଏଇ ଦୁଇଟା ଯଦି କୌଣସିଟି ଅତିକ୍ରମ କରିବା ମୋର ସାଧ୍ୟାତ୍ମକ ଥିଲା । ୧୧ମ କଥା ଆମେ ତା’ ଆରଦନ ସକାଳୁ କାବୁଲ ଛାଡ଼ିବା ନିଶ୍ଚିତ । ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା ମୋର ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଇଁ

ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ । କେବଳ ଭୁର୍ଜୀ ଆଉ ସାଉଦି ଆରବ ଦେଶକୁ ଯିବାର ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ଅଛି ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମୋତେ କେତେ ପ୍ରକାରର ବିଭିନ୍ନ କୋଳି ଓ ଫଳରସ ପିଇବାକୁ ଦେଲେ । ଖାଇବା ପାଇଁ ନାନା ଜିନିଷ ଅଣିଲେ । ମୁଁ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଖାଇଥିଲି । ମୋତେ ଦୁଇ ଜିନିଷ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଅମେରିକା ସିଗାରେଟ୍ ଦେଲେ ଏବଂ କହିଲେ, “ସୋଭିଏଟରୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ତ ଏହି ବାଟରେ ଅସିବେ, ସେତେବେଳେ ଏଇଠୁ ଗୋଟାଏ ସୁନ୍ଦର ଗାଲିଗୁ ନେଇଯିବେ ।” ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ କହିଥିଲି, “କେଉଁ ବାଟରେ ଫେରିବି ଠିକଣା ନାହିଁ ।” ସେ ବାଟରେ ଫେରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଓମାଲ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖିଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରଖି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଫେରିଲି । ଓମାଲ୍ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କାରୁଲି ହୋଟେଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ଅସିଲେ । ଫେରିଲାବେଳକୁ ଖରାଦେଇ ମଧ୍ୟ କମି ଅସିଥାଏ । ପାଖରେ ଟଙ୍କା ନ ଥିଲା । ଦୁହେଁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଚାଲି ଚାଲି କଥାଭାଷା ହୋଇ ଫେରିଲା ।

ସାତ

ପାକିସ୍ତାନ ସହିତ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ଝଗଡ଼ା ବିଷୟରେ ଓପାଲିଙ୍କୁ ପଚାରିଲି । ସେ ଟିକିଏ ଅଗକୁ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ । ପଛରୁ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଅମେରିକାନ୍ ଗାଡ଼ି ଜାରବେଗରେ ଅମକୁ ଟପି ଚାଲିଗଲା । ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ବାଁ ପଟରେ ରହିବାକୁ ଯାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଓପାଲି ମୋତେ ଡାହାଣ ପଟରେ ରଖି ନେଲେ । ଅଭ୍ୟାସ ନ ଥିବାରୁ ଡାହାଣକୁ ମାଡ଼ି ବାଟ ଚାଲିବା ବଡ଼ ଅଡ଼ୁଆ ଲାଗୁଥାଏ । ପରେ ଫିନଲ୍ୟାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଲାପରେ ହିଁ ଅଭ୍ୟାସ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ଓପାଲି ଅଗକୁ ପଛକୁ ଚାହିଁବାର କାରଣ ଅଫଗାନ ସରକାରର ଭୟ ନୁହେଁ । ଭୟ ଅମେରିକା, ବିଲତ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାର-ମାନଙ୍କର । ସାମରିକ କାରଣରୁ ଅଫଗାନିସ୍ତାନ ଅଜି ପୃଥିବୀର କୁଟନୀତିର ଚରାବୁରୁଁ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏଠାରେ ବିରାଟ ଦୁଇବାସସବୁ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ସୋଭିଏଟ ଦେଶ, ଚିନ୍, ପାକିସ୍ତାନ, ଭାରତ (କାଶ୍ମିର), ଇରାନ୍ ପ୍ରଭୃତି ସହିତ ସୀମାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏହି ଦେଶ । ତେଣୁ ଅଜି ଏକ ପ୍ରଧାନ ଘାଟିଜାଗାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ପାକିସ୍ତାନ ଏବଂ ଅଫଗାନିସ୍ତାନର ଝଗଡ଼ା ଏହି ଘାଟିଜାଗାକୁ ଗୋଟାଏ ଜିଦିଷ୍ଟ ଦିଗରେ ଚଳାଇବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କର କରାଯାଇଥିଲା ।

ପାଖତୁନ୍ ଅଞ୍ଚଳ ଚରକାଳ ଏକ ଅରଜକ ଅଞ୍ଚଳ ହେଉ
ରହିଥିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଥିଲା **Noman's land** । ଏବେ ଏହାକୁ
ପାକିସ୍ତାନ ଅସ୍ତ୍ରରେ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଆଫଗାନିସ୍ତାନ ଲାଭରେ
ପାଖତୁନ୍‌ଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ମମତା ଅଛି । ଆଫଗାନିସ୍ତାନେ ପଞ୍ଚୁ
ଭାଷା କହିନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାଖତୁନ୍‌ମାନଙ୍କର ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆନ୍ଦୋଳନ
ଚଳିଲେ ତହିଁରୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ଲଭି ଉଠାଇବାକୁ
ଚାହାନ୍ତି । କାରଣ ପାକିସ୍ତାନ ଆଉ ଆଫଗାନିସ୍ତାନର କଲହରେ
ଶାନ୍ତିରତ୍ନା କରିବାକୁ ସେମାନେ ମିଳିତ ଜାତି ସଙ୍ଘ ତରଫରୁ ଆସିବେ ।
ପାଖତୁନ୍ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବାହାର ଦୁନିଆରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ତାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର
ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ତିଆରି କରିଦେଲେ ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟର ଇସ୍ଲାମିକ ପରି
ଭାରତ ଏବଂ ଚିନ ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ସାମରିକ ଘାଟିଜାଗାରେ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀଙ୍କର ଆସ୍ଥାନ ସକଳ ହେବ । କାବୁଲରେ ପାକିସ୍ତାନର
ପତାକା ଯିଏ ଘୋଡ଼ାଥିଲେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଦେଶପ୍ରେମୀ
ଆଫଗାନ ନୁହନ୍ତି । ପାକିସ୍ତାନ ପତାକା ଘୋଡ଼ା ଗୋଟାଏ କାଣ୍ଡ
କିଆଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଏକ ସଙ୍କଟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏଭଳି
କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏ କଥା କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଫଗାନ ଲୋକ ନିଜର
ତଥାକଥିତ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜଧାନୀରେ ଆଗକୁ ପଛକୁ ଚାହୁଁନା ।

ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ଉଲ୍ଲତ ପାଇଁ କ'ଣ କୌଣସି କାଟ
ନାହିଁ ? ଓଁଲ୍ଲ କହିଲେ, “ମୁଁ ରାଜନୀତିକ ନୁହେଁ ।
ରାଜନୀତି ସେହିମାନେ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଆମ ଦେଶରେ
ନାହାନ୍ତି କହିଲେ ଚଳେ । ହିନ୍ଦୁକୁଶର ଗଳିତ ତୁସାରକୁ ବାନ୍ଧି
ଏଠାରେ ଜଳଭଣ୍ଡାର କରିଯାଇପାରନ୍ତା । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ
ଖୋଳି ବହୁଦୂରକୁ ଏହି ପାଣି ନିଆଯାଇ ଫସଲ କରିଯାଇପାରନ୍ତା ।
ବହୁତ କଥା ମୁଁ ମନରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ବିଦେଶରେ ପାହାଡ଼

ସେପଟେ ତାଙ୍କିସ୍ଥାନର ଜଳବାୟୁ ବା ପାଣି ଆମଠାରୁ ଅଲଗା ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଯାହା କରିପାରନ୍ତି ତାହା ଆମେ ବି କରିପାରୁ । ତା ଛଡ଼ା ଆମର ମାଟିତଳେ ପେଟ୍ରୋଲ ରହିଛି ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି । ଆମର ତ ଏଠାରେ ସର୍ବେ ହୋଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମର ମାଟିତଳେ ଯେଉଁ ଶିଳାର ଆସ୍ତରଣ ଅଛି, ସେଥିରେ ଯେ ପେଟ୍ରୋଲ ରହିଛି ଏ କଥା ସୋଭିଏଟର ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି ।”

ମୁଁ ପଚାରିଲି, “ତେବେ ନ ହେଉଛି କାହିଁକି ?” ଓଁଆଲିଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ଏଥିପାଇଁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ସମ୍ବଳ ନାହିଁ, ପେଟ୍ରୋଲ ଖଣିର କାମପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କଣିବାକୁ ଏବଂ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ । ସୋଭିଏଟ ଦେଶ ଏଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନ ସରକାର ଆମେରିକା ଭୟରେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସାହସ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏଣେ ଆମେରିକା ବା ବିଲତ ଉଭୟେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପର ଛକାପନ୍ଧା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସାଉଦି ଆରବ ଦେଶରେ ଆମେରିକା ପେଟ୍ରୋଲ ଖଣି ଦଖଲ କଲାଦିନୁ ବିଲତ ଉତ୍ତମାନ ଏବଂ ମସକାଟ ଦୁଇଟି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଧକ୍କି । ଏଥିପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କୋର୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାମଲିତ ଗଲାଣି । ତେଣୁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରେ କେହି କାହାକୁ ବାଟ ଛଡ଼ୁନାହାନ୍ତି । ଅଫଗାନ ସରକାର ଜାଣନ୍ତି ପାରସ୍ୟର ଦଶା ଯାହା ହେଲା । ତେଣୁ ବିଲତ ବା ଆମେରିକା କମ୍ପାନି ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ସରକାରଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କାହିଁଲ ହେବ । ତେଣୁ କିଛି ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

କାବୁଲ ହୋଟେଲରେ ଅସି ଦେଖିଲୁ ସବୁତକ ଭାରତୀୟ ପ୍ରତିନିଧି ଭାରତୀୟ ଦୂତାବାସକୁ ବାହାର ଯାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ । ଓଁଆଲ ମୋତେ ଛଡ଼ି ବାହାରିଯିବାକୁ ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ

ମନରେ ଗଭୀର ସୋର ଏବଂ ଦୁଃଖର ଭାବ । ଯେଉଁଠି ଜଣେ ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଅପଣାର ଘରକୁ ଡାକି ଅଣି କୌଣସି ପରୀକ୍ଷା କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଅପଗାନସ୍ଥାନର ଏହି କୂଳଦାସଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଦିନ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲା ଯେ ଯେଉଁ ଦେଶ ଓଁଆଲ୍ ମହସ୍‌ସଦଙ୍କ ଭଳି ପୁଅକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇପାରେ ତାହାର ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ସନ୍ଦିହାନ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ ।

ଭାରତ ପରି ଏହି ଅପଗାନସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବଡ଼ କାଉଁରୀ ବା ସୌଧ ନ ଥିଲା । ଗାଳିବ୍ ବୁଣୁଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଘରକୁ ପିବାର ସୁବିଧା ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାହା ବି ହେଲା ନାହିଁ । କାବୁଲରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପୁରତନ ଐତିହାସିକ ସ୍ମୃତି ସମ୍ବଳିତ ମିଉଜିୟମ୍ ଅଛି ବୋଲି ଶୁଣିଥିଲି । ଏହି ମିଉଜିୟମ୍‌ରେ ଅଲେକଜାଣ୍ଡରଙ୍କର ବହୁପୂର୍ବର ଅନେକ ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ, ବହୁତ ଶୋଭିତ ଲିପି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ସାଗର ରହି ସଜିବିଷ୍ଣୁ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ମିଉଜିୟମ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ସେଠାକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇପାରିଲି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ସଦାଶୟ ଯୁବକ ସହଜରେ ହାତ ମାନିବା ଲୋକ ନ ଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କାରେ ପୁଣି ଚଢ଼ି ଅମ୍ବେମାନେ ଚାଲିଲେ । ଅରସ୍‌ନା ଭଞ୍ଜାଜାହାଜ କମ୍ପାନୀ ଅଫିସ ପାଖରେ କୁହାପୋସ୍ତା କରି ଶକ୍ତି ଏ ପୁରୁଣା ମୋଟରଗାଡ଼ି ସେ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ । ଅତି ତାପରେ କହୁଲେ ଚାଲିଲେ । ଏଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୫ ମାଇଲ ବାଟ ଯିବାକୁ ହେବ । ସେଇଠି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ବାବରଙ୍କର ସମାଧି । ଭାରତରୁ ଆସି ଏତକ ଦେଖି ଯାଆନ୍ତୁ । ଯଦିବା ଏହି ସମାଧି ତାଜମହଲ୍ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ପ୍ରାଚୀନ କାଉଁରୀରୁ କୌଣସି ଗୁଣେ ଭଲ ନୁହେଁ ବରଂ ଅତି ସାଧାରଣ ତଥାପି ଏହାର ତଳେ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ମୋଗଲ୍

ବାଦିଶାହ ଶେଷ ବିଶ୍ରାମ କରିଛନ୍ତି । ତାହାହିଁ ଦେଖାଯାଉ । ବନ୍ଧୁର
ପଥ ବାହୁ ଅମ୍ବେମାନେ ତ୍ରସାରକିରାଟ ହିନ୍ଦୁକୁଶ ଅଭିମୁଖରେ ମୋଟର
ଛୁଟାଇଲୁ । ଦିନ ରତ ରତ ହୋଇ ଅଗିଆଏ ।

ଭାରତର ପ୍ରଥମ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ବାବର ଭାରତ ଜୟ କରି
ବେଶିଦନ ସମ୍ରାଟ ହୋଇ ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗୁର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ
ଶାସନପରେ ତାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ହୁମାୟୁନଙ୍କର ସାଂଘାତକ ବେମାର
ହେଲା । ସମୁଦ୍ରକାର ଚକ୍ରସ୍ରା ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା । ଅପଣାର ପୁତ୍ରର ଜୀବନରକ୍ଷା
ପାଇଁ ଧର୍ମନାସ୍ତ ଏବଂ ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସୀ ବାବର ହୁମାୟୁନଙ୍କର ଶେଷ
ଗୁରପାଖରେ ସାତ ଥର ବେଢ଼ା ଢୁଲି ତାଙ୍କର ଜୀବନ । ବିନିମୟରେ
ପୁତ୍ରର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଖୋଦାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ।
ତାହାପରେ ହୁମାୟୁନ ଆରୋଗ୍ୟଲାଭ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ
ବାବର ଗୋଟିଏ ମୁସଲମାନ ମୁଈସା ବେଶରେ ସଜଧାନା ଦାଶ୍ତୀ
ଛାଡ଼ି ଆପଣାର ଜନ୍ମଭୂମି ଫରଗାନା ଆଡ଼କୁ ବାହାରଗଲେ । ବାଟଯାକ
ଆପଣା କୋରାନ ବିକି ସେହି ପରସାରୁ ବାବର ଆପଣାର ପଥଗର୍ଭ
କରିପାରିଥିଲେ । ବାଟରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କାବୁଲଠାରେ ବାବର
ଦେହତ୍ୟାଗ କଲେ । ଏଇଠି ତାଙ୍କର ସମାଧି ।

ପାହାଡ଼ର କଟିଦେଶରେ ନାନା ଚୂଷଲତାର ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ
ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ ସମାଧି ଦୂରରେ ହିନ୍ଦୁକୁଶ ପର୍ବତମାଳା । ତାହାର
ବରପାଖଗତ ଶୁଙ୍ଘରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅସିଛି ପାଦତଳର ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ।
କେତୋଟି ଝରଣାର ଜଳ ବାଛି ଏଇଠି ଚୂଷଲତାର ଶ୍ୟାମଳିମା ଛୁଡ଼ା
କରିପାରିଛି । ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ମୁସଲମାନର ସମାଧି ପରି ଅଳ୍ପ
ଉଚ୍ଚର ଗୋଟିଏ କମ୍ପୁଲ ବା ଗମ୍ବୁଜ ଭଳି ଶିଳା ତଳେ ଗୋଟିଏ
ଉଚ୍ଚ ବେଦିକାରେ ବାବରଙ୍କର କର୍ପିନ୍ ରହିଛି । ସମାଧି ଉପରେ

ପାରସୀ ଭାଷାରେ ବାବରଙ୍କର ଜନ୍ମମୁହୂର୍ତ୍ତର ବିବରଣୀ ଲେଖାଯାଇଛି । ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । ସମାଧି ନିକଟରେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତସଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାରରେ ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ ଥିଲୁ ଓଧାଲି ମହମ୍ମଦ ଏବଂ ମୁଁ । ବୋଧହୁଏ ଭାରତ ବିଜୟୀ ବାବର ଏବଂ ବହୁଗୁଣସମନ୍ୱିତ ଏହି ଇତିହାସର ମହିମା ପୁରୁଷଙ୍କର ଅତି ସାଧାରଣ ଶେଷ ଶଯ୍ୟାର ପ୍ରଭେଦ କଥା ଆମେ ଦୁହେଁ ଭୁଲୁଥିଲୁ । ବରଫର ଧାରେ ଧାରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେହି ଗମ୍ଭୀର ଅଞ୍ଚଳରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲୁ ।

୩୦

ଓଁଆଲି ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଅଗାମୀ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟାଏ ଚିତ୍ର ସେ ମୋ ମନରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଓଁଆଲିଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ବୁଝିଛି, ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଭବିଷ୍ୟତ ଏଭଳି ଯୁବକ ସମ୍ମୁଖେ ଥିଲେ ଅନ୍ଧକାରରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ପର ଯୁବକ ଯେପରି ତାଙ୍କୁ ସୁଲେମାନ ପାହାଡ଼ର ସେପଟେ ସାରା ସଂସାରକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଦିନ କାରୁଲ ରହଣୀରେ ଏସିଆର ନିଦ୍ରାତା ରାଜକନ୍ୟାର ସୁଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ସଚେତନ ଏହି ଯୁବକ ସନ୍ତାନ ପ୍ରକୃତରେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର ଅନନ୍ତ ରହସ୍ୟ ମୋ ଆଗରେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ ଅସିକା ବାଟରେ ଗୋଟାଏ ଚଟିଘର ଭଳି ଏହି କାରୁଲ ମୋ ଆଖିରେ କେବଳ ଏକ କୌତୁହଳଦ୍ୟୋତକ ସଂସାର ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବିଲି ଏଥିରେ ଓଁଆଲିଙ୍କର ଦେଖା ମିଳିଲା । ଆଉ କିଛି ଦୃବତ ଅବିଷ୍କୃତ ହୋଇପାରନ୍ତା । ଗୋଟିଏ ଦିନ ; ରାତି ପାହୁଲେ ଆମେ ତ ଚାଲିଲୁ । ତେଣୁ ଏହି କେତେ ଘଣ୍ଟା କପରି ଅବିଷ୍କାରରେ କଟାଯାଇପାରେ ।

ଅମ ଭିତରୁ ଅନେକ ଭାବିଥିଲେ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନରେ ଭଲ କାବୁଲି ଜୋଡା ଶସ୍ତ୍ରରେ ମିଳିବ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲୁ ତାହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଜୋଡାର ନାଁ କାବୁଲି ଜୋଡା କିନ୍ତୁ ତାହାର ଚମଡ଼ା, ତଳା, କଣ୍ଟା ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଉପକରଣ ବିଦେଶୀ । ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ଅଫଗାନିସ୍ଥାନର କୃଷି ଉତ୍ପନ୍ନ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ । ଅଙ୍ଗୁର ଏବଂ କାର୍ପେଟ ବିଦେଶକୁ ପଠାଯାଏ । ଅନ୍ଧ ଯାବତୀୟ ଜିନିଷ ବିଦେଶରୁ ଅଣାଯାଏ । ଲୁଗାପଟା ଏବଂ ସାଜସଜ୍ଜାମ କିଛି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ସିଗାରେଟ୍ ଛଡ଼ା ଅନ୍ଧ କୌଣସି ବଡ଼ ମନୋହାରୀ ଜିନିଷର ବିପଣୀ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ ନାହିଁ ।

ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଉନାରଟା କାବୁଲିଙ୍କର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟଭଳି ତିଆରି କରିବାକୁ ଅମେ ଅଗରୁ କହିଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଉନାର ଏକାବେଳକେ ଖରାପ ହେଲା । ମନେହେଲା, ହୋଟେଲର ବରୁଦ୍ଧି କାବୁଲର ଖାଦ୍ୟ ତିଆରି କରି ଜାଣି ନାହିଁ । ପଲ୍ଲଟ୍ ଭଲ ସିଝି ନ ଥିଲା । ଯେଉଁ ମାଂସ ରାନ୍ଧିବାରେ ମୁସଲମାନମାନେ ବିଖ୍ୟାତ ସେଭଳି ମାଂସ ରନ୍ଧା ନ ଥିଲା । ବିରାଜି ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଖାଲି ଇଡ଼ବୋସ, ଫରାସୀ ଏବଂ ସାହେବ ଖାଦ୍ୟର ଗନ୍ଧ କେବଳ ନାଁକୁ ମାତ୍ର କାବୁଲି । ତାହାଛଡ଼ା ସେ ଦିନ ପାଣି ପାଇପ ଖରାପ ହୋଇ ସାରା ହୋଟେଲ ଏବଂ ସହରରେ ପିଇବା ପାଣି ନ ଥିଲା । ଆମେ ହୁଏତ ସୋଡ଼ା ବା ଲେମୋନେଡ୍ ପିଇବୁ କିମ୍ବା ଯେଉଁ ଦୁଇ ଧାର ପାଣି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଚଳିଥିବାବେଳେ ଅଛି ସେଇ ପାଣି ପିଇବୁ । ତେଣୁ ସେ ଦିନ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଖାଦ୍ୟ ସହିତ ପାନୀୟର ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମ ମନକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ରାତି ଭୋଜନ ପରେ କାବୁଲର ବହୁତୁରସାଏ ପ୍ରଧାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଦଳବାଳୀ ବୁଲିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଘର ବା ଛୋଟ ଗୃହ ଦୋକାନରେ ସାନ ସାନ ଟେବଲ୍ ଆଉ ବେଢ଼ିରେ ବସି କାବୁଲ ଲୋକେ ଗୃହ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ-ପଦାର୍ଥ ଖାଉ ଥାଆନ୍ତି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସବଂଦା ଏ କଥା କୁହାଯାଉଥାଏ ଯେ କାବୁଲର ଜୀବିକା ଭିତରେ ଯୋଡ଼ିଏ ହେଉଛି ପ୍ରଧାନ—ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ଡକାୟତି । ଯେଉଁମାନେ ଡକାୟତି କରନ୍ତି ସେମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ କରନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ କରନ୍ତି ସେମାନେ ବି ଡକାୟତି କରନ୍ତି । ପାହାଡ଼ ପର୍ବତର ଗିରିସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଜୀବନକୁ ପାଣିଛଡ଼େଇ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ବିଦେଶକୁ ଗଲାବେଳେ ନାନା ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ତେଣୁ ସତର୍କ କରିଯାଉଥାଏ ଯେ କାବୁଲ ସାଧାରଣ ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭୋଜନସ୍ଥାନରେ ବା ଆଳାପ ବହୁତାରେ ବିପଦର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ।

ରାତିରେ ସହରଟା ପରମ୍ପରା କରଦେଇ ଅନେମାନେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠି କମର ଏହି ସହରଟାର କିଛି ମୋ ପାଇଁ ଗୋପନୀୟ ଏବଂ ରହସ୍ୟାବୃତ୍ତ ପରି ମନେ ହେଲା । ଅନ୍ଧଧରେ କାବୁଲ ଅସିପାରବି ନାହିଁ, ଏ କଥା ଉଚ୍ଚାସପୂର୍ଣ୍ଣା ପରି ମୋ ମନରେ ନାଚୁଥାଏ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷିତରେ ଦେଖିଯିବାକୁ ହେବ । ଏତକ ମନର ଭାବ ମୁଁ ମୋର ହୋଟେଲର ରୁମ୍-ସଙ୍ଗୀଙ୍କୁ କହିଲି । ସଙ୍ଗୀ ଜଣକ ଅସାମର ଲୋକ । ଗୋଟାଟି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରଫେସର । ଅମେରିକାରୁ ଶିକ୍ଷକତାରେ (Education) ଡକ୍ଟର ଉପାଧି ପାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଭଲ ଗୀତ ଗାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ କହିବାରେ ସେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ସେ ଦିନଯାକ ବୁଲି

କାକୁଲର ଅନେକ ରହସ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଜନସମାଗମର ସ୍ଥାନ ଦେଖିଛନ୍ତି । ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ରାତିରେ ଲୋକ ଜମା ହୋଇ ସାବରାଣ ଗାନବାଜଣା କରନ୍ତି—ପ୍ୟାରସ ବା ବଲ୍ଲଭର ନାଉଟ୍ କ୍ଲବ୍‌ଲି । ମୋର ଯଦି ଆସନ୍ତି ନ ଥାଏ ଆମେ ଦୁହେଁ ସେଠାକୁ ଗଲେ କିପରି ହୁଅନ୍ତା ? ଅଭିଜ୍ଞତା ପାଇଁ ରକ୍ତା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନାଉଟ୍ କ୍ଲବ୍‌ର ନାମ ଏବଂ ଧାରଣା ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଏଥରେ ମଙ୍ଗିଲି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ହେବ । ଆମେ ଦୁହେଁ ଭଲ କରି ଶୋଇନାହୁଁ । ଡକ୍ଟର (ମୋ ବ୍ୟୁ) ବୋଧହୁଏ ଏକାକୀ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ବରୁଣ କରୁଛନ୍ତି ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଆସିଯାଇଛି, ଏତିକିବେଳେ ବେସି ହୁଏ ନୁହେଁ ଅଥବା ବେସି ନିକଟ ନୁହେଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ମଧୁର ଏବଂ ପ୍ରାଣମତାଣିଆ ବାଦ୍ୟର ଝଙ୍କାର ବାଜି ଉଠିଲା । ଆମ ଦୁହେଁଙ୍କର ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଉଠିବିଲୁ । ସେ ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ସାରିଲେଣି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜାଲବଳମ୍ବ ନ କରି ବାହାରିପଡ଼ିଲି । ଦୁଆରମୁହଁରେ ଦୁଇଜଣଯାକ ପରସ୍ପର ସମ୍ମୁଖ ବୁଝିନେଇ ସାରିଥାନ୍ତି । ନିଃଶବ୍ଦରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେହି ବାଦ୍ୟନାନାଦର ରାତିରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁଁ । ଆସିଲାବେଳେ ହୋଟେଲର ପୋର୍ଟର ଆମକୁ ଯିବାକୁ ବାରଣ କଲା । କ’ଣ ସେ କହିଲା ତାହା ସେ ବୁଝୁଥିଲା । ଇଂରାଜି ତ ବେଶି ଜାଣି ନ ଥିଲା । ପାରସିଆନ ଭାଷାରେ ଆମକୁ ଯିବାକୁ ବାରଣ କରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆମେ ମାନିଲୁଁ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଆସିଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ କଥା ବିଷୟରେ ଜୋର ଦେଇ ଆସିଥାନ୍ତି । ଫଙ୍ଗର କେବଳ ଯୋଡ଼ିଏ ଲେଖା ଟଙ୍କାର ନୋଟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନେବା ନାହିଁ, ବେଶ୍ ସେତିକି ।

କାବୁଲ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଥାଉଁ । ଗୋଟିଏ ନୁହେଁ ବହୁତ ଗୁହା
ଖଟିରେ ବାଜା ବାଜୁଥାଏ । ରାସ୍ତାର ମଝିରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଲୋକର ମାଲ୍ୟ
ଦୁଇପଟରେ ରହୁ । ରାସ୍ତା ପରେ ନର୍ଦ୍ଦମା କିଛି ଦୂରରେ । କେନାଲ
ଦୁହାଁ ଘରଭଳି ନର୍ଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକର ଉପରେ କାଠପଟା କିମ୍ବା ପଥର
ପକାଇ ପାହାଚ ହୋଇଛି । ସେହି ପାହାଚ ଉପରେ ଗଲେ ଗୁହା
ଦୋକାନଗୁଡ଼ିକ ପଡ଼େ ।

ଦୁଆରମୁହଁର ଡାହାଣ ପଟେ ଗୋଟିଏ ଉଷା ବେଦିଭଳି
ଜାଗା—ଖୁର୍ ଉଷା । ମାଟିର ବେଦି ଉପରେ ଖୁର୍ ଘନ ଭାବରେ
ଗାଲିଚା ବିଛା ହୋଇଛି । ଏହି ମାଟିର ବେଦିରେ କାନ୍ଥକୁ ଲୁଗି
ଦୋକାନର ଖାମିଦର କ୍ୟାସବାକ୍ସ ଏବଂ ବସିବାର ଜାଗା ।
ବାଙ୍କିତକ ବେଦି ଉପରେ ହାରମନିଅମ୍, ବ୍ୟାଗ୍ ପାଇପ୍ ଏବଂ
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିବିଧ ଅକାରର ଡାରପଲ୍ । ଡାରପଲ୍‌ର
ବାଦ୍ୟ ଦୁସାବରେ ବିଶେଷ ବିରହତା ବୋଧହୁଏ କିଛି ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ
ଆକାରଗୁଡ଼ିକ ନାନାପ୍ରକାରର । ବେଦି ଉପରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ
ଏ ପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟବଜାଳି ରସି ଗୀତ ସହୃଦ ବାଦ୍ୟ ବଜାଉଥିଲେ ।

ଓଁ ପଟରେ କାନ୍ଥକୁ ଲୁଗି ବେଞ୍ଚ ଏବଂ ଛୋଟ ଛୋଟ
ଦୁଇଜଣିଆ ଟେବଲ୍ । ଏହି ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ନାନା ବସ୍ତୁସର ଏବଂ
କେଶରୁଷାର ଆଫଗାନ ନାଗରକ ଗୁହା ପିଉଥାଆନ୍ତୁ ଏବଂ ଗୀତ
ଶୁଣୁଥାନ୍ତୁ । କେତେକଙ୍କର ଗୁହା ଶେଷ ହୋଇଛି । ଆଫଗାନ ଚଲମରୁ
ମୁଆଁ ଟାଣି ଗୋଟିଏ ବା ଯୋଡ଼ିକଯାକ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ସେମାନେ
ଆନନିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ବାଦ୍ୟର ଡାଳରେ କେତେ ଜଣ
ମୁଣ୍ଡ ହଲଉଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେ ଜଣ ହାତରେ ଡାଳ ଦେଉଛନ୍ତି ।
କିନ୍ତୁ ସେଇଠି କୌଣସି କୋଳାହଳ ଅଥବା ଅତି ଉତ୍ତରଳ
ବିନୁଦନାର ଭାବ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥାଏ ।

ଏକଲି ଶାନ୍ତି ସମାହୃତ ବାହୁମଣ୍ଡଳ ଆମେ ଆଶା କରୁ ନ ଥିଲୁ ।
 ସମାର ସାଥୀଜଣକ ପ୍ୟାରସ, ନିଉସ୍ପର୍ସ ଏବଂ ଲଣ୍ଡନର ମଦଗସ୍କିନ୍
 ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ନୈଶ କ୍ଳବମାନ ଦେଖିଛନ୍ତି । ତାହାର ଭାବତାପ ରୂପ
 ମଧ୍ୟ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ମହରରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । କିନ୍ତୁ ରାତି
 ଗୋଟାକ ପରେ କାରୁଲ ଭଳି ପ୍ରାଚୀର ଏକ ରହସ୍ୟାବୃତ ଅଞ୍ଚଳରେ
 ଏପରି ଶାନ୍ତି ଅଛି ଏପରି ଶୃଙ୍ଖଳା ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅଣୁନି ହେଲୁ ।

ଆମ୍ଭେମାନେ ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାମାତ୍ରେ
 ବାତାବରଣ ଟିକିଏ ଚଞ୍ଚଳ ଏବଂ କୌତୁହଳମୟ ହୋଇଉଠିଲା ।
 ଯେଉଁମାନେ ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ଥିଲେ ସେମାନେ ଅଦ୍ଭୁତ ସଚେତ ହେଲେ ।
 ଦୁଆର ନିକଟରେ ଯେଉଁମାନେ ଚାଷିଥିଲେ ସେମାନେ ଦୁଆର ପାଖ
 ଟେବୁଲି ଗୁଡ଼ି ଆମକୁ ଜାଗା କରିଦେଲେ । ଯେପରି ମନେ ହେଲା,
 ସେମାନେ ଆମକୁ ଦେଖି ଯେତକି ବସିଥିଲେ ହେଲେ ସେତକି
 କ୍ଷଣିକ ମଧ୍ୟ ହେଲେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ଏକ ପାର୍ବତୀକ ମିଳନ
 ଭିତରେ ଅମ୍ଭେମାନେ ବିଦେଶୀ ଆଗନ୍ତୁକ ପ୍ରବେଶ କରିଯାଇଛୁ
 ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ବିଶିଷ୍ଟ ନିରୁଦ୍ଦତାରେ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର
 କୌତୁହଳୀ ଆଖି ଆଦାତ କରି ଦେଇଛୁ ।

ଅମ୍ଭେମାନେ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ଅସୁସ୍ଥତା ବୋଧ କଲୁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ
 ମିନିଟ୍‌କ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଗମନର କାରଣ
 ଠଉରାଇ ନେଲେ । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲେ ଯେ ଅମ୍ଭେମାନେ
 ସେମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁ ।
 ଅମ୍ଭେମାନେ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିନିଧି । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ସମ୍ବୃଦ୍ଧ ଏବଂ
 ସାମାଜିକ ଜୀବନ ପ୍ରତି ପ୍ରଜ୍ଞା ଏବଂ ଅନୁରକ୍ତତା ଅମର ଗୋଟିଏ
 ପ୍ରଧାନ ବିଶେଷତ୍ବ । ଏ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ବୁଝାଇ ନାହୁଁ ।

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ସେମାନେ ଅମଳୁ ଅସଖାର କରନେଲେ ।

ଲୋଟ ଲୋଟ ଚୁହାର ପିଆଲରେ ଧଳା ଧଳା ଖଇ ଥାଏ ଥୁଆ ହେଉ । ଖଇଗୁଡ଼ିକ ବାଜିରା ବା ମଳ୍ଲୁ ଭଜା ଖଇ । ତାହା ଚିନିରେ ପାତ ହୋଇଛି । ବେଗୁ ମିଠା, ସେନ୍ଦୁ ଖଇ ଖାଇ, ନାଲି ନାଲି ଫୁଲ ପଡ଼ିଥିବା ସାନ ସାନ କପ୍ପୁରୁ ଚୁହା ପିଇଲୁ । ଏ ଚୁହା ଅମର, ଭାବନାୟ ଚୁହା ନୁହେଁ । ଏହା ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ଚୁହା ମାହାକୁ ବଂଶଜିରେ ଶାଗୁଆ ଚୁହା କହନ୍ତି । ଚିତ୍ ଦେଶରେ ଏହି ଚୁହା ଅମରାନ ଦ୍ରବ୍ୟ । ଅସଂଗତମାନେ ଏହି ଚୁହାର କଷାପୁରେ ଚିନି ବା ଦୁଧ କାନ୍ଥ ନ ମିଶାଇ ଖାଲି ସେଭଳି ଖାଆନ୍ତି । ପରେ ଢାଳିବୁଦ୍ଧାନ ଏବଂ ଭକ୍ତବେଦିସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚୁହା ଖାଇବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ଏହାକୁ ରୁଷ ଭାଷାରେ ‘ଡିଲେନେ’ (ଶାଗୁଆ) ବୋଲି କହନ୍ତି ଏବଂ ଅମର ଚିରାଚରତ ଚୁହାକୁ ‘ଚୁଣ୍ଡେ’ (କଳା) ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଅମୁମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ଅନ୍ଧ ହୋଟେଲରେ ଖାଉଥିବା ଗ୍ରାହକ ଭଳି ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ସମୁଦ୍ରୀୟ ନାଗରକ ମେଳାରେ ଅମୁମାନେ ଅତିଥି ହୋଇଗଲୁ । କିଏ ଜଣେ ଅଣି ପିଗାରେଟ ଗୋଟାଏ ପ୍ୟାକେଟ ଥୋଇଲେ । କିଏ ଗୋଟାଏ ଦିଅସିଲି । କେନ୍ଦ୍ର ଅଣ୍ଟିପୁଣି ଅଜ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପ୍ଲେଟରେ ସେଭଳି ବେଗୁ ଛୁଇକର ଖଇ ଥୋଇଲେ ଏବଂ ତାପରେ ତୁହାକୁ ତୁହା ଅସିଲ ଅଳ୍ପ ଅମିଷ ଗନ୍ଧ, ବହଳିଆ, ନାଲି ଏବଂ ହଳଦିଆ ବର୍ଣ୍ଣର ଚୁହା । ଗୋଟିଏ ମାଝ ବିଜୁଳି ଅଲ୍ପଅଲ୍ପ ବଲ୍‌ବ୍ ବଦଳରେ ସମସ୍ତ ଦୋକାନ ଅଲୋକିତ କରି ଜଳି ଉଠିଲା ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ବଲ୍‌ବ୍ ।

ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ଚାଲିଥାଏ । ଅମ ଅମିତା ଭବରେ
ଗାନ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । କିପରି ସେହି ଗାନଟା ଅବସ୍ଥା କରାଗଲା
ଏବଂ ଅପଗାମିୟାନର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଏହି ଅପାତଳ ଆଦେଶର ଗଣି
ବେଶି ନ ବଢ଼ାଇବୁ ଏ ଚିନ୍ତାରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ପକେଟରୁ
ଦୁଇଟିଯକ ଦୁଇଟିଆ ନୋଟ ବାହାର କରି ହୋଟେଲର ମାଲିକଙ୍କର
ବେନ ନିକଟକୁ ଚାଲିଗଲୁ । ସେଠାରେ ମୋର ସାଥୀ ଭାଙ୍ଗର
ଅଭିଜ୍ଞତାପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାକୁ ଏବଂ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇଲେ ସେ ଆମ୍ଭେମାନେ
ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରେ ସମଗ୍ର ନାଗରିକମାନଙ୍କର
ଅନ୍ୟର୍ଥନାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନବାଦ ଦେଉଛୁ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ
ସେମାନଙ୍କର ଭାଷା ଜଣା ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଭାଙ୍ଗ ଭିତରୁ ଜଣେ
ଜଣେ ଅପଗାମି ଅଭି ଭାଷାକୁ ଭାବି ଭାବି ।

ଏସବୁ କଥାବାଞ୍ଝିରେ ବେଶିକିଛି ଫଳ ଫଳିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ସେତେବେଳେ ମୋର ମୁମିତ୍ତ କଣ୍ଠ ସଙ୍ଗୀତକୁ ସାଥୀ ଗୋଟିଏ ଗୀତ
ଅରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ନିଜେ ହାରମୋନିୟମ୍ ଧରି ବଜାଇବାକୁ
ଲାଗିଲେ ଉପସ୍ଥିତ ଅପଗାମି ନାଗରିକଙ୍କ ଭିତରେ ତୁମ୍ଭେ ଉଲ୍ଲାସ ଏବଂ
ସାଧୁବାଦ ଶୁଣାଗଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅଭି ଅପଗାମିର
ଚାରି ଭାଗଲେ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଅପଗାମି ଚଉକରୁ ଉଠି
ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ଛନ୍ଦ ବା ବେଜନ୍ଦର ବନ୍ଧୁର
ରହିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ସେପରି ଏହି ଅଭିଭାବ, ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅପେକ୍ଷା
କରୁଥିଲେ । ସେପରି ସାରା ଗଜବୟାଳରେ ରହି ପାରିଗଲା । ସେତେ
ଅସମ୍ଭବ, ଅବିନୟ ପଦାବଳୀର ସ୍ରୋତ ଜଣେ ଜଣେ କିମ୍ବା ଦଳେ
ଦଳେ ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୀତ ବା କଳାର ମାତ୍ରା ସେଥିରେ ସେତେ
ନ ଥିଲା ସେତେ ଥିଲା ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଉପ୍ରାହ୍ନ ।

ରୋଧକୁ ଏ ସେଇଠି ଅମର ରାଜ ପାଦୁଆନ୍ତା । କାରଣ ଅମେ
ଅପଗାନ୍ ଶାବନର ଏକ ବରଟ ଦୃଶ୍ୟ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ
କରିପାରିବୁଁ । ଏ ଜୀବନ ଖୁବ୍ ସନ୍ତାନ ଧନାତ୍ୟ ଜୀବନର ପରପାଟୀରେ ଭର
ନ ଥିଲା । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ନାଶ୍ ଅନ୍ତ ମଦରର ଚମକପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଦକତା
ନ ଥିଲା । ଅପଗାନ୍ ଶ୍ରମିକ ବା ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସେସବୁର ପାଖ
ପଶିବା ଭଳି ସୁଯୋଗ ପାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାର ସ୍ୱାଧୀନ ଭିତରେ
ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ନାହିଁ ତେଣୁ ଏହା ଅମପ୍ରତି ହାନିକର ଏବଂ ରୁଚି
ବିହୀନ ନ ଥିଲା ।

କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି ଏ ଭିତରେ ଅନେମାନେ ଅମର
ଦୁଇଟି ଦୁଇଟିକିଆ ନୋଟ ଚୁହାଦୋକାନର ମାଲିକ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ
ଦେଇଥିଲା । ଏହା ଦେବୁ କି ନାହିଁ ତାହା ପାଇଁ ଅମକୁ କନ୍
ଅଲେବନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ । ତଥାପି ଅମେ କହିଲା ଏ ଦୁଇଟି
ନୋଟ ଅମର ଅପଗାନ୍‌ସ୍ଥାନ ଅସିଥିବାର ସ୍ୱାରକରୁପେ ସେ ରଖନ୍ତୁ ।
ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତୁମ୍ଭେ ହର୍ଷରେଲ ଚିଲି କାରଣ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରାର
ଖାତର ଅପଗାନ୍‌ସ୍ଥାନରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ । ଏକସ୍‌ରେଞ୍ଜି ରେଟ୍ ଠାରୁ
ଅଧିକ ଅଧିକ ଅପଗାନ୍ ମୁଦ୍ରା ଦେଇ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା
ନେବାକୁ ଚୁହାନ୍ତି । ବିଶେଷତଃ ପାକିସ୍ଥାନ ସହିତ କଲହ
ହେଲପରେ ଭାରତ ହିଁ ଅପଗାନ୍‌ସ୍ଥାନର ବାଣିଜ୍ୟର ଏକମାତ୍ର
ଅବଲମ୍ବନ କହିଲେ ଚଳେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଅମଠାରୁ କିଛି
ନ ନେବାର ଯତ୍ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ନୋଟର ଲୋଭ
ସେମାନେ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅପଗାନ୍‌ସ୍ଥାନ ଗଲବେଳେ
ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ନେବାର ଯେଉଁ କଟକଣା ଅଛି ତାହାର
କାରଣ ଏହି ଅମେ ଜାଣିପାରୁଛନ୍ତି ।

ହେଉଁ ଅମର ରାଜ ପାତ୍ର ଆତ୍ମା କିନ୍ତୁ ଅମର ଖୋଜି ଖୋଜି ହୋଟେଲର ମ୍ୟାନେଜର ସେଠାରେ ହାଜର ହେଲେ । ଅମ୍ବେମାନେ ବୋଉଁକୁ ବିନାଅନୁମତିରେ ରାତିରେ ବାହାରକୁ ଯାଉଥିବା ଅପରାଧୀ ଭାବି ଭଲ ନିଜକୁ ଅପରାଧୀ ମନେକଲେ । ତାଙ୍କର ସେତେବେଳକୁ ପିଣ୍ଡରେ ଅଜ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ । “ଅପରାଧୀମାନ ସରକାରୀ ହୋଟେଲରୁ ଦୁଇ ଜଣ ଭାରତୀୟ ରାତିରେ ନିଦରେ ଶୋଇସାରିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ବଳଶାଳୁ କେଉଁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ଜାତ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ତାପରେ ସେମାନଙ୍କର ମୃତଦେହ ଉତ୍ସମାନ ଗଜାରର ନଇନ୍‌ଯୋଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖାଗଲା ।” ଏଭଳି ଯଦି ଗୋଟାଏ ଖବର ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ଖବରକାଗଜମାନଙ୍କରେ ବାହାରେ ତେବେ ମେନେଜର ବିରୁଦ୍ଧର ଦୟା ରୟା ହୋଇଯାଆନ୍ତା ।

ଅମେରିକାର ସିନେମା ଏବଂ ଅପରାଧୀ ପୋଥି ପଢ଼ି ପଢ଼ି ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ଏପରି ସବୁ ପାପ ଜୁନୁଛି ଯେ ସେ ସେତେବେଳେ ଦରଝୁନଠାରୁ ଶୁଣିଲେ ଅମ୍ବେମାନେ ତାର ବାରଣ ନ ମାନି ବାହାର ଯାଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଧାରଣା କରିନେଲେ ଯେ ଅମ୍ବେମାନେ ଗୋଟାଏ କୌଣସି ଭ୍ରାତୃତା ଦଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାମାରେ ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ଉତ୍ସୁକର ଅନ୍ତର୍ଜାତକ ପ୍ରତିନିଧି ଘଟିଯାଇପାରେ । ଏହିପ୍ରକାର ତାଙ୍କର କଲ୍‌ନାକୁ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇଲା ଅମ ଦୁହିଙ୍କର ବେଶରୂପା ଏବଂ ରୂପ । କହିବାକୁ ଭଲ ଯାଉଥିଲା ଯେ ଦକ୍ଷିଣ ଅପହ୍ୟ ଗରମରେ ଅମ ଦୁହିଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଗୁଣି ବାହାରି ଥିଲା । ତାଙ୍କର କପାଳରେ ଅଜ ମୋର ନାକ ଉପରେ । ତେଣୁଆମେ ଦୁହେଁ କାବୁଲରେ ମଧ୍ୟ ଔଷଧ ଲଗାଇ ଯୋଡ଼ାଏ ପଡ଼ି ବାନ୍ଧିଥିଲୁଁ । ସେହି ଚିକିତ୍ସାତ୍ମକ କୌଣସି ମାଡ଼ିପିଟରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଟେବୁଲ୍‌ରେ

ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକଙ୍କର ସତସ୍ଥାନର ପଟି ପର ଦୃଶ୍ୟୁର । ମେନେଜର
ଅନୁମାନକୁ ସେହି ଚାହା ଦୋକାନରେ ଠାବ କରି ଅନୁମାନଙ୍କର
ମୁଣ୍ଡରେ ଭଜା ହୋଇଥିବା ପଟିର ହେତୁ ପଚାରିଲେ । ଅନୁମାନେ
ତାଙ୍କର ତଟସ୍ଥ ଭାବ ଦେଖି ହସି ହସି ବେଦମ୍ ହେଲେ ।

ଭା'ପର ଦିନ ଶୁଣିଲ ଏବଂ ପିପାସିତ କାଗୁଲର ପତୁରସିତ
ଶ୍ୟାମଳ ଅପ୍ରସନ୍ନ ଉପତ୍ୟକା ଛାଡ଼ି ଅନୁମାନେ ସୋଭିଏଟ ଦେଶର
ଭଡ଼ାଜାହାଜରେ ପଶ୍ଚିମ ଅଭିମୁଖରେ ବାହାରିଲେ । ଅଗରେ ହୁକୁ କୁଶଙ୍ଗ
ପରଶ ହଜାର ଫୁଟ୍ ଶୁଙ୍ଘମାଳା । ଏହାକୁ ପାର ହେଲେ ହୁକୁକୁଶର ସେ
ପାରିରେ ଅନୁଦର ଅନାକୁ ଅନୁମାନେ ଭେଟିବୁଁ । ଅନୁଦର ଅନୁ
ଅପ୍ରଗାନ୍ଧସ୍ଥାନ ଏବଂ ଭାଜକସ୍ଥାନର ସୀମା ।

କେବଳ ଦୁଇଟା ଭୁଗୋଳର ସୀମା ନୁହେଁ । ଭଜିହାସର
ଏବଂ ସୁଗର ଦୁଇଟା ସୀମା । ସେହି ନୂତନ ଭଜିହାସ ଗନ୍ଧୁରା
ଦେଶର ପ୍ରଜାପାରେ ଅନୁମାନେ ବାହାରିଲେ । କିଛି କାଳ ପରେ
ହୁକୁକୁଶ ଅମକୁ ନାଟ ଜଗିଲା । ଏହାକୁ ଡେଇଁ ପିତାକୁ ପଡ଼ିବ
ଏହାର ଉଚ୍ଚ ଶୁଙ୍ଘ ଉପରେ ଯେଉଁ ପବନ ଅମ ନାକରେ ବାଜିବ
ସେଥିରେ ଅମର ଜୀବନ ରଖିବା କଷ୍ଟ । ସେ ପବନ ଏଡ଼େ ପାତଳା ।
ଭଡ଼ାଜାହାଜର ପରିଚାଳକାୟା ଅନୁମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର
ନାକରେ ଅକ୍ଷିଜନ୍ ଟିଉର୍ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ପ୍ରାୟ ଦେଇ ଘଣ୍ଟା
କାଳ ବରଫର ଶେଷ ଏବଂ ତାହାର ବହୁତ ତଳେ ଘନପୃଷ୍ଠ
ନେଘକୁ ରଖି ଖାଲି ଶ୍ୱେତ ତରଫର ସାଗର ଉପରେ ଭ୍ରମମାନ
ପୋତପରି ଅମର ଭଡ଼ାଜାହାଜ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଏହି ମହାଶୂନ୍ୟ ପଥରେ ନାକରେ ଅଳ୍ପତ ମୁଣ୍ଡା ପିନ୍ଧି ଅମର
ଯାତ୍ରୀ ଏବଂ ବିମାନରୂପକ ଦୈବିକା ଭତ୍ୟାଦି ମିଶି ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ଜଣ